

From: "5.1.2.e"
Sent: Mon, 30 Aug 2021 12:35:48 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@kiesraad.nl>
Subject: Technische eisen logoregistratie

Hoi 5.1.2.e

Met het oog op een eventueel vervolg van onze discussie met BZK over het aanpassen van de technische eisen heb ik nog even bekeken wat we er in het verleden over hebben gezegd, en wat daarop de reactie van BZK was. Hieronder het overzicht. We hebben er ons met regelmaat over uitgelaten en de reactie van BZK was telkens dat we te vroeg waren met onze opmerkingen maar dat ze meegenomen zouden worden als de onderliggende regelgeving aan de orde zou zijn.

De adviezen zijn verspreid over diverse wetstrajecten gegeven, maar in ieder geval ook specifiek over de Tijdelijke experimentenwet waar het nu om gaat (oktober 2019). Volgens dat ontwerp worden nadere regels aan logo's bij ministeriële regeling vastgelegd. Waarover BZK heeft toegezegd onze bevindingen daarbij te betrekking. Die regeling is er nog niet en is ons niet voor advies voorgelegd (besluit onlangs al wel). Dat maakt dat we kunnen zeggen dat we op de uitwerking in de regeling wachten en dat we dan gelet op onze bevindingen zullen adviseren over de technische eisen. Daar hebben we zeker ideeën over. Mocht BZK ons niet om advies willen vragen, kunnen we altijd (m)opperen dat we dat ook ongevraagd kunnen doen. Dat zal voor BZK duidelijk maken dat dit voor ons een belangrijk punt is.

Groeten,

5.1.2.e

Datum advies	Strekking advies	Opvolging BZK
Advies 13 juli 2020	In de evaluatie wordt aangegeven dat de registratie van logo's goed is verlopen. De Kiesraad meent dat hier nog enige verbetering mogelijk is. Zo is eerder aangeraden het logo niet meer in drie formaten maar slechts in één te laten aanleveren, omdat het centraal stembureau de logo's zo nodig naar rato kan verkleinen als er sprake is van een samenvoeging van aanduidingen. In de praktijk leidt de vereiste aanlevering van drie identieke logo's met verschillende formaten tot verwarring bij groeperingen. Voorts zou daarbij ook bepaald kunnen worden of er technische eisen zijn aan de kleurstelling van een logo. Deze punten behoeven niet in het conceptwetsvoorstel te worden opgenomen, maar horen wel in de evaluatie thuis met het oog op de nog te ontwerpen onderliggende regelgeving.	De overige suggesties van de Kiesraad met betrekking tot de registratieprocedure zijn, voor zover aangewezen, niet eerder aan de orde dan in de fase van onderliggende regelgeving. (35670-3)
Advies 14 oktober 2019	In nadere uitwerking van deze regeling kunnen bij ministeriële regeling regels worden gesteld over de wijze waarop een logo wordt	Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld over de wijze waarop een logo wordt overgelegd (artikel 5, zesde lid, en

overgelegd. De Kiesraad adviseert om bij het opstellen van deze regeling de bevindingen te betrekken van de huidige werkwijze voor het aanleveren van logo's. Zo is eerder aangeraden het logo niet meer in drie formaten maar slechts in één te laten aanleveren, omdat het centraal stembureau de logo's zo nodig naar rato kan verkleinen.

de artikelen 6 tot en met 9, tweede lid, juncto artikel 4, zesde lid, van de Tijdelijke experimentenwet 2013). Die regels kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op de afmetingen van het logo. Zoals geadviseerd door de Kiesraad in zijn advies over dit wetsvoorstel, zullen de bevindingen bij de huidige werkwijze voor het aanleveren van logo's worden betrokken bij de vaststelling van deze nadere regels.

[\(35455-3\)](#)

[22 april 2015](#)

De Kiesraad onderschrijft uw voornemen een experiment te houden met het gebruik van logo's op stembiljetten in het stemlokaal. Daarbij adviseert hij wel om politieke groeperingen bij de registratie van hun logo niet langer drie formaten van het logo, maar slechts één, te laten aanleveren aan de centraal stembureaus. In de praktijk leidt de vereiste aanlevering van drie identieke logo's met eenzelfde hoogte- maar een verschillende breedtemaat tot verwarring. Als sprake is van een samenvoeging van aanduidingen, dan kan het centraal stembureau het logo naar rato verkleinen. Strikt genomen zijn de kleinere logo's daarom niet noodzakelijk.

Het advies zal worden betrokken bij een komende wijziging van de betreffende ministeriële regeling.

[\(34228-3\)](#)

[18 november 2013](#)

Het betreffende artikel bevat geen bepaling over het gebruik van kleuren in het logo. De Kiesraad gaat ervan uit dat het gebruik van kleur mogelijk is. Naar zijn mening is het wenselijk dit in de bepaling op te nemen en aan te geven of hier qua kleurstellingen al dan niet beperkingen aan zijn verbonden. Hij adviseert u het artikel hierop aan te passen.

De Kiesraad vraagt daarnaast of het gebruik van kleur mogelijk is bij de registratie van een logo. Dat is het geval, nu er geen beperkende voorwaarden worden gesteld aan het gebruik van kleur of grijs tinten bij de registratie.

[\(Stcrt 2013, 35220\)](#)

From: "5.1.2.e"
Sent: Fri, 11 Mar 2022 09:58:53 +0100
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@kiesraad.nl>
Cc: "5.1.2.e" <5.1.2.e@kiesraad.nl>
Subject: RE: Waarborgen digitale bestanden

5.1.2.e

Helaas zag ik je bericht te laat. Het was anders ook wel kort dag geweest om de eisen te formuleren. Misschien is het een idee als jij aansluit bij het (tweewekelijkse) I&I-overleg. Communicatie neemt ook deel. Dan kunnen we dit soort onderwerp in een eerder stadium bespreken. Ik zie het conceptadvies wel langskomen in het DO-B. Met vriendelijke groet, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@kiesraad.nl>
Verzonden: donderdag 10 maart 2022 11:34
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@kiesraad.nl>
CC: 5.1.2.e <5.1.2.e@kiesraad.nl>
Onderwerp: RE: Waarborgen digitale bestanden

Hoi 5.1.2.e (en 5.1.2.e),

In de nieuwe Kieswet komt een grondslag voor het stellen van eisen aan de digitale telbestanden die het CSB van gemeenten moet ontvangen. De bestanden worden gebruikt voor verdere verwerking in de uitslagvaststelling (na controle met papieren uitslag) en kunnen gebruikt worden voor getalsmatige controles. Dit kan spelen in OSV- en DHV-tijden.

Wat nu opvalt is dat de grondslag voor het stellen van eisen niet gebruikt wordt. Mijn vraag aan jullie is of er een voorkeur is voor bepaalde eisen. Bijvoorbeeld encrypted verzending of gebruik EML_NL standaard. In OSV-tijden kan het gebeuren dat andere software wordt ontwikkeld (niet door ons), en dan is het stellen van eisen een hulpmiddel om te zorgen dat we betrouwbaar wat kunnen met de digitale telbestanden. In DHV-tijden zal er wel een andere manier zijn om voor betrouwbare en bruikbare telbestanden te zorgen, dus het is denk ik vooral een oplossing voor de tussenliggende jaren.

Kan jij eens kijken wie meer weet over de OSV-werkwijze en of we concreet eisen kunnen voorstellen? Anders opperen we het belang van eisen en moeten we hopen dat BZK later bij ons terugkomt om te vragen welke eisen dat dan precies moeten zijn. Beter is dus om dat nu al mee te nemen. Het liefst vandaag reactie, omdat het conceptadvies deze week naar de DO-B leden gaat.

Groeten,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@kiesraad.nl>
Verzonden: donderdag 10 maart 2022 09:42
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@kiesraad.nl>
CC: 5.1.2.e <5.1.2.e@kiesraad.nl>
Onderwerp: RE: Waarborgen digitale bestanden

Hoi 5.1.2.e

Het is mij nog niet helemaal duidelijk welke richting je op wilt met het opperen van eisen. Doel je op de eisen aan de overdracht van het digitale bestand? Welke grondslag is er in de wet opgenomen om nadere eisen te stellen aan het digitale bestand? De huidige eisen in de Kiesregeling zien formeel enkel op de programmatuur van het CSB. Ondanks dat wordt in de praktijk door OSV2020 de EML_NL standaard op alle niveaus toegepast. Mogelijk te overvloedig maar de Kiesraad is de beheerder van de EML_NL standaard en in die rol gaan we zelf in belangrijke mate over de eigenschappen van het digitale EML-bestanden.

Wat ik bij de brainstorm al aangaf is het volgens mij lastig om op dit moment aan te geven wat de wenselijke invulling is voor de overdracht van het digitale bestand. Daarbij speelt mee dat ik niet weet welke invulling digitale overdracht nog gaat

krijgen in combinatie met OSV2020 en je waarschijnlijk geen eisen/voorwaarden wilt hebben die een eventuele invulling complexer of minder uitvoerbaar maakt. Daarnaast is er het DHV traject met afzonderlijke wet- en regelgeving, waarbij ik mij kan voorstellen dat het niet ideaal is als nu (tijdelijk) een set van eisen/voorwaarden wordt geïntroduceerd die vervolgens dient te worden aangepast voor de situatie van het DHV.

Het is waarschijnlijk handig om even met 5.1.2.e af te stemmen of er iemand binnen het team is die ten aanzien van OSV2020 eventueel meer kan aangeven.

Groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e [@kiesraad.nl](mailto:5.1.2.e@kiesraad.nl)>

Verzonden: dinsdag 8 maart 2022 16:15

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e [@kiesraad.nl](mailto:5.1.2.e@kiesraad.nl)>

Onderwerp: Waarborgen digitale bestanden

Hoi 5.1.2.e

Nog even naar aanleiding van de brainstorm, in de Kiesregeling staat niet zoveel over het eigenschappen van digitale bestanden die worden uitgewisseld. Dat is in zekere zin natuurlijk ook wat nieuws. Om die reden toch maar in het advies geopperd dat die eisen worden opgenomen, ook omdat die kunnen gaan spelen vóór de Wet programmatuur. Het kan helpen als we zelf een aanzet doen, als we een voorkeur hebben. Bijvoorbeeld encrypted verzending of gebruik EML_NL standaard. Maar dan moeten we dat ook wel willen (ook in OSV-tijden). Weet jij wie daar bij ons meer van weet?

Groeten,

5.1.2.e

From: "5.1.2.e" <5.1.2.e@VNG.NL>
Sent: Tue, 15 Mar 2022 21:30:22 +0100
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@kiesraad.nl>
Subject: RE: Advies wijziging Kiesbesluit i.v.m. nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen

Hoi 5.1.2.e

Jullie aanname lijkt me te kloppen, wij hebben hier van gemeenten ook geen problemen over gehoord bij de TK2021. Zo nodig kom ik terug bij je over het conceptbesluit, dank voor het aanbod.

Morgen inderdaad op het stembureau. 😊 Jij ook?

Groet, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@kiesraad.nl>
Verzonden: dinsdag 15 maart 2022 20:44
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@VNG.NL>
Onderwerp: RE: Advies wijziging Kiesbesluit i.v.m. nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen

Hoi 5.1.2.e

Jouw aandacht gaat nu vast ook naar andere dingen uit, maar kan je me misschien nog laten weten hoe jullie kijken naar de aanname dat de voorgestelde wijze van transport en opslag van stembescheiden voor het GSB voor gemeenten werkbaar zijn? Als er nog andere dingen in het conceptbesluit staan die je wil bespreken, hoor ik het ook graag.

Groeten (en succes morgen op het stembureau?)

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 10 maart 2022 12:18
Aan: '5.1.2.e' <5.1.2.e@VNG.NL>
Onderwerp: RE: Advies wijziging Kiesbesluit i.v.m. nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen

Prima hoor, maar het conceptadvies moet hier bijna de lijn in. Voor ons is het een aanname dat de voorgestelde wijze van transport en opslag van stembescheiden voor het GSB voor gemeenten werkbaar zijn. Ze zijn namelijk hetzelfde als nu onder de Tijdelijke regeling verkiezingen covid-19 en wij krijgen geen signalen dat het gemeenten niet lukt. Zien jullie dat ook zo? Verder zijn er wat detailpunten van missende of afwijkende zaken in de werkwijze van GSB en CSB.

Groeten,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@VNG.NL>
Verzonden: donderdag 3 maart 2022 17:25
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@kiesraad.nl>
Onderwerp: RE: Advies wijziging Kiesbesluit i.v.m. nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen

Hoi 5.1.2.e

We hebben inderdaad een adviesaanvraag ontvangen. Ik heb er nog niet naar kunnen kijken mede ivm deels verlof deze week. Behoeftte aan overleg kan ik daarmee nog niet goed inschatten, al zit het venijn m vaak juist in detailpunten. 😊 Ik laat het weten als overleg me zinvol lijkt.

Groet, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@kiesraad.nl>

Verzonden: donderdag 3 maart 2022 17:18

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@VNG.NL>

Onderwerp: Advies wijziging Kiesbesluit i.v.m. nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen

Hoi 5.1.2.e

Zijn jullie geconsulteerd over de wijziging van het Kiesbesluit i.v.m. nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen? Gaat onder meer over schorsing zittingen, overdracht en opslag stembescheiden rond de gemeentelijk stembureaus. Heb je behoefte aan overleg? Misschien niet nodig omdat het een uitwerking op detailpunten is.

Groeten,

5.1.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

KIESRAAD

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA 's Gravenhage

KIESRAAD

Datum
28 maart 2022

Ons kenmerk
2024-0000328906

Inlichtingen
mr. R.N.A. Al
T 5.1.2.e

Blad
1 van 5

Bezoekadres
Muzenstraat 85
2511 WB Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Internetadres
www.kiesraad.nl

E-mailadres
kiesraad@kiesraad.nl

Onderwerp

Advies over de wijziging Kiesbesluit in verband met de nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen en de invoering van het nieuwe stembiljet voor kiezers buiten Nederland

Inleiding

In uw brief van 16 februari 2022 verzocht u de Kiesraad een advies uit te brengen over het conceptvoorstel van een Besluit nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen (hierna: het conceptbesluit). Hierin zijn enkele aanpassingen van het Kiesbesluit opgenomen die noodzakelijk zijn vanwege een voorgenomen aanpassing van de Kieswet. Het advies treft u hierbij aan.

De voorgestelde wijzigingen in het Kiesbesluit zijn voornamelijk van technische aard en geven uitvoering aan de gevolgen van de aanstaande wijzigingen van de Kieswet vanwege de:

- Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen;¹
- Wet tot wijziging van de Kieswet in verband met de definitieve invoering van het nieuwe stembiljet voor kiezers buiten Nederland.²

Ten aanzien van beide wetsvoorstellen heeft de Kiesraad reeds geadviseerd.³ Het nu voorgelegde conceptbesluit betreft een nadere uitwerking op detailniveau van de in deze voorstellen opgenomen regelingen. Om die reden beperkt de Kiesraad zich in dit advies tot het bespreken van de wetstechnische en uitvoeringstechnische gevolgen van de voorgestelde wijzigingen. Hierbij geldt als basis de Kieswet zoals deze komt te luiden na inwerkingtreding van genoemde twee wetswijzigingen.

¹ *Kamerstukken II 2019/20, 35489.*

² *Kamerstukken II 2020/21, 35670.*

³ Deze adviezen van 1 februari 2018, 13 mei 2019, 14 oktober 2019 en 13 juli 2020 zijn te vinden op www.kiesraad.nl.

Datum
28 maart 2022

Kenmerk
2024-0000328906

Onderdeel
Kiesraad

Blad
2 van 5

Samenvatting

Het conceptbesluit bevat nadere uitwerkingen van enkele processen die in de Kieswet worden gewijzigd. Deels gaan deze over het briefstemmen voor kiezers buiten Nederland. Zo bevat het conceptbesluit technische eisen die worden gesteld aan logo's van politieke partijen. De logo's kunnen worden geplaatst op het stembiljet dat voor kiezers buiten Nederland wordt ingezet. De logo's worden geregistreerd bij de Kiesraad, als centraal stembureau. Sinds 2013 gebeurt dat al bij wijze van experiment.⁴ De Kiesraad merkt dat de technische eisen verwarrend zijn voor partijen, het centraal stembureau onnodig belasten en onvoldoende aansluiten bij de technische kenmerken van een digitaal aan te leveren logo. Dat is gedurende het lopende experiment gebleken. De Kiesraad doet daarom een concreet voorstel voor nieuwe technische eisen. Voor het overige kan de Kiesraad zich in de voorgestelde uitwerkingen goed vinden en worden enkele suggesties ter verbetering gedaan. Zo wordt voorgesteld de overlap tussen de Kieswet en het Kiesbesluit te vermijden, de handelwijze bij schorsing te verduidelijken en de eisen aan digitale telbestanden toe te voegen. Tot slot adviseert de Kiesraad om het bezorgmoment van kiezersinformatie te vervroegen.

1. Technische eisen aan logo's

In de evaluatie van de mogelijkheid voor partijen om ten behoeve van vermelding op het stembiljet voor kiezers buiten Nederland een logo op te nemen, heeft de Kiesraad reeds aangegeven dat de gestelde technische eisen aan logo's verbeterd kunnen worden.⁵ In het voorliggende conceptbesluit is daarvoor niet gekozen. De Kiesraad benadrukt dat de technische eisen zoals nu voorgesteld verwarrend zijn voor partijen, het centraal stembureau onnodig belasten en onvoldoende aansluiten bij de technische kenmerken van een digitale afbeelding van een logo.

Gevraagd wordt namelijk een logo in drie formaten aan te leveren. Het grootste formaat (maximaal 37,5 mm breed) wordt gebruikt als boven de lijst één met een logo geregistreerde aanduiding wordt geplaatst.⁶ Het tweede formaat (maximaal 18,3 mm) kan worden gebruikt als de partij samen met één andere partij een lijst heeft en het derde formaat (maximaal 12 mm) wanneer de partij samen met twee andere partijen een lijst heeft. In die gevallen is sprake van een samenvoeging van aanduidingen.⁷ Wat er moet gebeuren als de samenvoeging met meer dan twee andere partijen is, is onduidelijk. Voor die gevallen is immers geen (kleiner) logoformaat aangeleverd.

In de praktijk is het de Kiesraad gebleken dat de vereiste aanlevering van drie identieke logo's met verschillende formaten tot verwarring leidt bij groeperingen.⁸ Zij dienen soms drie geheel verschillende logo's in of vinden de indiening van de

⁴ *Stb.* 2013, 240.

⁵ Advies over wijziging van de Kieswet in verband met de definitieve invoering van het nieuwe stembiljet voor kiezers buiten Nederland (advies van 13 juli 2020, te vinden op www.kiesraad.nl), Den Haag: Kiesraad 2020, p. 4.

⁶ *Stcrt.* 2013, 35220.

⁷ Artikel H 3, derde lid, van de Kieswet.

⁸ Advies Wijziging Tijdelijke experimentenwet stembiljetten en centrale stemopneming voor experimenten met een nieuw stembiljet in het stemlokaal (advies van 22 april 2015, te vinden op www.kiesraad.nl), Den Haag: Kiesraad 2015.

Datum
28 maart 2022

Kenmerk
2024-0000328906

Onderdeel
Kiesraad

Blad
3 van 5

kleinere varianten niet nodig omdat zij niet voornemens zijn samen met andere partijen één lijst te hebben. Het centraal stembureau moet dan constateren dat het registratieverzoek niet voldoet aan de wettelijke eisen waarna zo mogelijk de gelegenheid wordt gegeven om het verzoek aan te vullen. Tijdig herstel is niet altijd mogelijk gelet op de vaste termijnen die de Kieswet kent. Dat kan afwijzingen tot gevolg hebben ook wanneer een groepering niet eens voornemens is om met een samenvoeging van aanduidingen mee te doen.⁹

Een eenvoudigere oplossing is dat de Kiesraad als centraal stembureau de logo's van partijen die daadwerkelijk samen een lijst hebben, ambtshalve laat schalen naar de maximaal beschikbare ruimte op het stembiljet. Het indienen van één logo in alleen het maximale formaat volstaat dan. In de meeste gevallen zal dat formaat ook ongewijzigd gebruikt kunnen worden omdat niet veel partijen landelijk meedoen met een samenvoeging van aanduidingen. De Kiesraad adviseert het conceptbesluit op dat punt te wijzingen. Verder wordt aanbevolen om de maximale afmetingen niet langer in millimeters vast te stellen, maar in pixels. Dit omdat afbeeldingen in JPG-formaat wel duidelijk het aantal pixels tonen maar voor omzetting naar millimeters een berekening nodig is die voor partijen niet altijd eenvoudig is gebleken.

Een derde aanpassing die de Kiesraad voorstelt betreft de kleurinstelling van het logo. Het gaat dan om weergave in CMYK- of RGB-kleuren.¹⁰ Voor drukwerk is CMYK-kleurstelling gebruikelijk. In RGB-kleurstelling aangeleverde afbeeldingen zijn echter goed te gebruiken en deze kleurstelling heeft als voordeel dat verzoekers de juistheid van de kleuren eenvoudig en zonder professionele software op de computer kunnen controleren en aanpassen. Het voorschrijven van één kleurstelling is om te voorkomen dat er onbedoelde verschillen ontstaan op het stembiljet.

Gelet op het bovenstaande stelt de Kiesraad voor om het voorgestelde eerste twee leden van artikel G 2 van het Kiesbesluit als volgt te doen luiden:¹¹

1. Bij de registratie van een logo, bedoeld in artikel G 1a van de Kieswet, verstrekt een politieke groepering aan het centraal stembureau tevens digitaal het logo met als extensie 'Joint Photographic Experts Group' (jpeg) en een resolutie van 300 'Dots per inch' (dpi). Het logo wordt aangeleverd in RGB-kleuren met een maximale breedte van 443 pixels en een maximale hoogte van 110 pixels.
2. Het centraal stembureau schaaft geregistreerde logo's in het geval de bijbehorende aanduidingen tezamen boven één kandidatenlijst zijn geplaatst, ambtshalve zodanig dat zij tezamen passen binnen de onder het eerste lid bedoelde maximale afmetingen.

⁹ ABRvS 13 januari 2021, ECLI:NL:RVS:2021:65 (OPRECHT v. Kiesraad).

¹⁰ Advies over wijziging van de Kieswet in verband met de definitieve invoering van het nieuwe stembiljet voor kiezers buiten Nederland (advies van 13 juli 2020, te vinden op www.kiesraad.nl), Den Haag: Kiesraad 2020, p. 4.

¹¹ Onder vernummering van het voorgestelde tweede tot het derde lid.

2. Gemeentelijk stembureau

Nadat een stembureau de telling in het stemlokaal heeft uitgevoerd, worden de stembescheiden verpakt en verzegeld. De stukken worden vervolgens aan de burgemeester overgedragen die de stukken later overdraagt aan het gemeentelijk stembureau. Datzelfde geldt voor de verzegelde envelop met daarin de sleutel van de transportbox met stembescheiden en het proces-verbaal van het stembureau. De Kiesraad kan zich vinden in de voorgestelde wijze van transport en opslag, waarmee gemeenten op grond van de Tijdelijke regeling verkiezingen covid-19 reeds ervaring hebben opgedaan.

2.1. Kieswet of Kiesbesluit

Het Kiesbesluit bevat, als algemene maatregel van bestuur, een uitwerking op detailpunten. Welke punten dat kunnen betreffen, is in de Kieswet bepaald. Zo is daar opgenomen dat in het Kiesbesluit regels kunnen worden opgenomen over de schorsing van de zitting van een stembureau of over de werkwijze en samenstelling van gemeentelijke stembureaus. De voorgestelde wijzigingen sluiten daarbij aan. Op een enkel punt bestaat echter inhoudelijke overlap tussen Kieswet en Kiesbesluit. Zo wordt de vereiste aanwezigheid van de leden van het gemeentelijk stembureau straks zowel in de Kieswet als het Kiesbesluit geregeld.¹² Waar de Kieswet straks hetzelfde bepaalt, geeft de Kiesraad er de voorkeur aan om de overeenkomstige passages niet ook in het Kiesbesluit te regelen.

2.2. Verduidelijken handelwijze bij schorsing

Het gemeentelijk stembureau heeft, afhankelijk van de keuze van de gemeente, ofwel de rol om getelde stembureau-uitslagen te onderzoeken ofwel de uitgebrachte stemmen centraal te tellen. Gedurende deze zitting kan het gebeuren dat de zitting geschorst moet worden. Bijvoorbeeld omdat de orde wordt verstoord en een behoorlijke voortgang van de zitting onmogelijk is. De stembiljetten van de stembureaus die dan geteld of onderzocht worden, worden in de transportbox teruggedaan waarna deze wordt verzegeld. Het conceptbesluit schrijft niet voor dat na hervatting de zitting de werkzaamheden voor dat stembureau opnieuw moeten worden gedaan. Er wordt slechts bepaald dat de werkzaamheden worden hervat.¹³

Het verschil tussen het opnieuw uitvoeren van de werkzaamheden en het hervatten van de werkzaamheden wordt onderstreept doordat artikel N 12 van het conceptbesluit voor briefstembureaus expliciet spreekt van het opnieuw uitvoeren terwijl voor het (gemeentelijk) stembureau slechts van hervatting gesproken wordt. Voor dat verschil lijkt geen noodzaak te zijn. De Kiesraad adviseert daarom te verduidelijken dat de werkzaamheden voor de op dat moment in telling of onderzoek zijnde stembureaus geheel opnieuw moeten worden gedaan als er is geschorst vanwege een ordeverstoring. Zo wordt voorkomen dat door de ontstane hectiek per ongeluk stemmen in de telling of het onderzoek worden vergeten of dubbel worden meegenomen.

2.3. Digitale telbestanden

¹² Artikel Na 4, eerste en tweede lid, van de Kieswet en artikel E 4, eerste lid, van het conceptbesluit.

¹³ Artikel Na 7 van het conceptbesluit.

Datum
28 maart 2022

Kenmerk
2024-0000328906

Onderdeel
Kiesraad

Blad
5 van 5

Indien het gemeentelijk stembureau bij de vaststelling van de totalen software gebruikt, moet het daarmee gegenereerde digitale telbestand eveneens aan het centraal stembureau worden overgedragen. De Kieswet bepaalt dat dit bestand moet voldoen aan eisen, die bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden gesteld.¹⁴ In de nu voorgestelde wijziging van het Kiesbesluit worden geen eisen gesteld aan digitale telbestanden. Mogelijk zijn deze voornemens er wel maar worden die betrokken bij een uitwerking van de nog aanhangig zijnde Wet programmatuur verkiezingsuitslagen. De Kiesraad adviseert om de voornemens voor het stellen van eisen aan digitale telbestanden in het conceptbesluit te betrekken omdat deze eisen in de aanstaande Kieswet wel al verondersteld worden. De Kiesraad is bereid daarover mee te denken.

3. Bezorging kiezersinformatie

Het conceptbesluit regelt dat informatie over de locatie en het tijdstip van de zitting van het gemeentelijk stembureau, samen met de kandidatenlijsten uiterlijk de vijfde dag voor de stemming wordt verstuurd naar het adres van de kiezer. De Kiesraad zou deze informatie liever eerder bij kiezers laten bezorgen, zodat zij langer de tijd hebben om de informatie tot zich te nemen. Bijvoorbeeld, zoals eerder geopperd, door aan te sluiten bij de termijn voor het verzenden van stempassen.¹⁵ De termijn van vijf dagen valt bij Europees Parlementsverkiezingen voorts ongelukkig omdat deze dan uitkomt op een zaterdag en vervolgens verschuift naar de dinsdag,¹⁶ slechts twee dagen voor de stemming. Daar komt bij dat wanneer in de toekomst wordt besloten tot vervroegd stemmen in het stemlokaal,¹⁷ tijdige informatievoorziening nog belangrijker wordt.

4. Slot

Het conceptbesluit werkt de voorgenomen wijzigingen uit van de Kieswet. De Kiesraad stemt met het conceptbesluit in mits daarin enkele aanpassingen worden gedaan. Ten aanzien van de technische eisen die gesteld worden aan logo's van partijen ten behoeve van opname op het stembiljet voor kiezers buiten Nederland, doet de Kiesraad een concreet voorstel voor verbetering daarvan op drie technische aspecten. Tot slot zijn nog enkele andere verbeteringen aangedragen. Geadviseerd wordt deze te betrekken bij het verdere vervolg. Enkele wetstechnische opmerkingen worden u onderhands medegedeeld.

DE KIESRAAD,
voor deze,

(was getekend)

W.J. Kuijken
voorzitter

(was getekend)

P.J. Young,
secretaris-directeur

¹⁴ Artikelen O 2, eerste lid, en P 1c, eerste lid, van de Kieswet.

¹⁵ Advies n.a.v. verkiezingen voor provinciale staten, waterschappen en eilandsraden (advies van 18 mei 2015, te vinden op www.kiesraad.nl), Den Haag: Kiesraad 2015, p. 4.

¹⁶ Dit vanwege artikel Z 12 van de Kieswet en het feit dat maandags veelal geen post wordt bezorgd.

¹⁷ *Kamerstukken II 2021/22, 36047.*

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA 's-Gravenhage

Aan de Voorzitter van de Kiesraad
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

**Directie Constitutionele
Zaken en Wetgeving**

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Contactpersoon

5.1.2.e

5.1.2.e

Kenmerk

2022-0000048700

Bijlage(n)

1

Datum **16 FEB 2022**

Betreft Adviesaanvraag over wijziging Kiesbesluit i.v.m. nieuwe
procedure vaststelling verkiezingsuitslagen

Geachte heer Kuijken,

Hierbij zend ik u het ontwerp van een wijziging van het Kiesbesluit in verband met het voorstel van wet voor de nieuwe procedure voor de vaststelling van verkiezingsuitslagen (Kamerstukken 35489). Graag ontvang ik uw advies over het ontwerpbesluit. In verband met de verdere voortgang zou ik het op prijs stellen uw advies uiterlijk op 12 april 2022 te mogen ontvangen.

Hoogachtend,

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

5.1.2.e

Hanke Bruins Slot

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Besluit van [datum]
tot wijziging van het Kiesbesluit in verband met de Wet nieuwe procedure vaststelling
verkiezingsuitslagen;

**Op de voordracht van Onze Minister van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties van [datum], nr. ...;
Gelet op ...;**

**De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van [datum],
nr. ...);**

**Gezien het nader rapport van [Onze Minister van/voor .../ de
Staatssecretaris van ...] van [datum], nr. ... [, uitgebracht in overeenstemming
met / mede namens Onze Minister(s) van/voor .../ de Staatssecretaris(sen)
van ...];**

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel I

Het Kiesbesluit wordt als volgt gewijzigd:

A

Aan artikel D 4 wordt een onderdeel toegevoegd, luidende:

d. Informatie over de wijze waarop de kiezer zijn stembiljet ontvangt.

B

In artikel D 5 worden onder vernummering van het derde en vierde lid tot vijfde en zesde lid twee leden ingevoegd, luidende:

3. De kiezer vermeldt bij zijn registratieverzoek het e-mailadres waarop hij het stembiljet wil ontvangen. Indien hij geen e-mailadres vermeldt, wordt hem het stembiljet per post toegezonden.

4. De kiezer die het stembiljet per post wil ontvangen, vermeldt dit bij zijn registratieverzoek.

C

1. Artikel E 2 vervalt.

2. Na artikel E 1 worden de volgende artikelen ingevoegd:

Artikel E 2

Het briefstembureau bestaat uit ten minste vijf leden.

Artikel E 3

1. Het gemeentelijk stembureau bestaat uit een voldoende aantal, doch ten minste vijf leden.

2. In afwijking van het eerste lid bestaat het gemeentelijk stembureau bij de verkiezing van de leden van de gemeenteraad uit ten minste drie leden.

Artikel E 4

1. Voor het houden van een zitting van het gemeentelijk stembureau is de aanwezigheid van ten minste vijf leden op een locatie, onder wie de voorzitter of een

plaatsvervangend voorzitter vereist. In afwijking van de vorige zin is de aanwezigheid van drie leden, onder wie de voorzitter of een plaatsvervangend voorzitter, voldoende indien het een verkiezing van de leden van de gemeenteraad betreft.

2. De leden die verhinderd zijn de zitting bij te wonen, geven hiervan onverwijld kennis aan burgemeester en wethouders.

3. Bij ontstentenis van een lid treedt een door of vanwege burgemeester en wethouders aan te wijzen plaatsvervangend lid op.

4. Van de wisselingen in de samenstelling van het gemeentelijk stembureau wordt in het proces-verbaal aantekening gehouden met opgave van de tijd van de vervanging.

Artikel E 5

1. Voor het houden van een zitting van het hoofdstembureau is de aanwezigheid van ten minste drie leden vereist.

2. De leden die verhinderd zijn de zitting bij te wonen, geven hiervan onverwijld kennis aan de voorzitter. Deze zorgt voor de oproeping van plaatsvervangende leden.

3. Bij verhindering van de voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter treedt het oudste lid naar benoeming als voorzitter op dan wel, indien verscheidene leden even oud naar benoeming zijn, het oudste lid.

4. Het hoofdstembureau neemt zijn beslissingen bij meerderheid van stemmen.

Artikel E 6

Artikel E 5 is van toepassing op het nationaal briefstembureau met dien verstande dat de leden die verhinderd zijn de zitting bij te wonen hiervan onverwijld kennisgeven aan het college van burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage.

Artikel E 7

Artikel E 5 is van toepassing op een centraal stembureau, niet zijnde de Kiesraad.

D

Na artikel G 1 wordt in hoofdstuk G een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel G 2

1. Bij de registratie van een logo, bedoeld in artikel G 1a van de Kieswet, verstrekt een politieke groepering aan het centraal stembureau tevens digitaal het logo met als extensie 'Joint Photographic Experts Group' (jpeg) en een resolutie van 300 'Dots per inch' (dpi). Het logo wordt in drie formaten aangeleverd, te weten met:

– een maximale breedte van 37,5 millimeter en een maximale hoogte van 9,3 millimeter;

– een maximale breedte van 18,3 millimeter en een maximale hoogte van 9,3 millimeter;

– een maximale breedte van 12 millimeter en een maximale hoogte van 9,3 millimeter.

2. Het centraal stembureau stelt de geregistreerde logo's digitaal beschikbaar aan Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de burgemeester van 's-Gravenhage.

E

Artikel J 1 wordt als volgt gewijzigd:

a. Het eerste lid komt te luiden:

1. Uiterlijk op de vijfde dag voor de dag van stemming bezorgt de burgemeester aan het adres van de kiezers:

a. de kandidatenlijsten;

b. de adressen en de openingstijden van de stemlokalen;

c. de adressen en de zittingstijden van de mobiele stembureaus; en

d. de adressen, de zittingsdag en -tijd van het gemeentelijk stembureau.

Er wordt een lid toegevoegd, luidende:

3. Indien het gemeentelijk stembureau op meer dan één locatie zitting houdt, wordt bij de in het eerste lid, onder d, bedoelde informatie ook voor elk stembureau vermeld op welke locatie en dag het proces-verbaal van het stembureau wordt onderzocht dan wel een centrale stemopneming wordt verricht.

F

Artikel J 10 wordt als volgt gewijzigd:

a. In het eerste lid vervalt onderdeel c, onder vernummering van de onderdelen d en e tot de onderdelen c en d.

b. In het tweede lid, onderdeel c, wordt "De kiezers zijn" vervangen door "Eenieder is".

G

Artikel J 26, tweede lid, vervalt.

H

Artikel J 27, derde, wordt als volgt gewijzigd:

a. In onderdeel d vervalt ", dan wel de ingewilligde registratieverzoeken van kiezers in het buitenland".

b. In onderdeel e wordt ", volmachtbewijzen en briefstembewijzen" vervangen door "en volmachtbewijzen".

c. De onderdelen f en g vervallen onder verandering van de puntkomma aan het slot van onderdeel e door een punt.

I

Artikel J 30 komt te luiden:

Artikel J 30

Van de schorsing wordt melding gemaakt in het proces-verbaal van het stembureau.

J

In artikel J 31 wordt het zinsdeel "Onmiddellijk na de ondertekening van het proces-verbaal" vervangen door "Onmiddellijk nadat van de schorsing melding is gemaakt in het proces-verbaal".

K

In artikel J 33, eerste lid, vervalt "en stelt het het aantal biljetten opnieuw vast".

L

Na artikel M 2 worden een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel M 2a

1. Het register, bedoeld in artikel M 5, eerste lid, van de Kieswet bevat de volgende gegevens:

a. verkiezingscode en nummer van het briefstembewijs of vervangend briefstembewijs;

- b. naam, voorletters, geslacht en geboortedatum van de kiesgerechtigde;
- c. briefstembureau dat het briefstembewijs of vervangend briefstembewijs vermoedelijk ontvangt;
- d. naam of kenmerk van de ambtenaar die de gegevens heeft opgenomen in het register;
- e. aanduiding van een van de volgende redenen van ongeldigheid:
 - 1°. vervangend briefstembewijs verstrekt krachtens artikel M 6b, eerste lid, van de Kieswet;
 - 2°. ongeldig verklaard wegens ontbreken kiesgerechtigdheid of overlijden van de tenaamgestelde;
 - 3°. ongeldig verklaard wegens vastgestelde ontvreemding of andere reden van onrechtmatig in omloop zijn.
- 2. Het uittreksel van ongeldige briefstembewijzen, bedoeld in artikel 5, derde lid, van de Kieswet bevat de gegevens, bedoeld in het eerste lid, onder a, b en e.
- 3. Het uittreksel van geldige briefstembewijzen, bedoeld in artikel 5, derde lid, van de Kieswet bevat de gegevens, bedoeld in het eerste lid, onder a, b en c.

M

Artikel M 4 wordt als volgt gewijzigd:

a. Het eerste lid wordt als volgt gewijzigd:

1°. Onderdeel a vervalt, onder vernummering van de onderdelen b tot en met d tot de onderdelen a tot en met c.

2°. In onderdeel a (nieuw) wordt "artikel M 13, derde lid, van de Kieswet" vervangen door "artikel E 5, tweede lid, van de Kieswet".

3°. In onderdeel b (nieuw) wordt "artikel M 13, vijfde lid, van de Kieswet" vervangen door "artikel E 5, derde lid, van de Kieswet".

b. In het tweede lid wordt na "De kiezer kan" ingevoegd "de retourenveloppe dan wel", wordt na "diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging" ingevoegd "van Nederland" en vervalt "de Nederlandse leiding van de militaire missie, ".

c. Er wordt een lid toegevoegd:

3. Bij de uitvoering van het bepaalde in artikel M 7, zevende lid, van de Kieswet zendt het hoofd van de diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging van Nederland in het buitenland alle op een dag door hem ontvangen retourenveloppen zo mogelijk dezelfde dag door aan de burgemeester van 's-Gravenhage.

N

Na artikel M 4 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel M 4a

Het schriftelijk verzoek, bedoeld in artikel M 6b, van de Kieswet, bevat een kopie van:

- a. een geldig document als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht;
- b. een geldig document als bedoeld in artikel 2 van de Wet identificatieplicht BES;
- c. een geldige identiteitskaart van Aruba, Curaçao of Sint Maarten waarop de Nederlandse nationaliteit staat vermeld;
- d. een verklaring over het bezit van het Nederlanderschap; of
- e. een document als bedoeld in artikel J 24, tweede lid, van de Kieswet.

O

Artikel M 6 komt te luiden:

Artikel M 6

1. De stukken, bedoeld in artikel M 6, eerste lid, onder a en b, worden de kiezer per e-mail toegezonden, tenzij van hem geen e-mailadres bekend is of hij heeft aangegeven deze stukken per post toegezonden te willen krijgen.

2. De stukken, bedoeld in artikel M 6, eerste lid, van de Kieswet, die niet per e-mail worden verzonden, worden per post aan de kiezer gezonden voorzien van een Priority-aanduiding of per koerier.

P

De artikelen M 7 tot en met M 13 vervallen.

Q

Hoofdstuk N komt te luiden:

Hoofdstuk N. De stemopneming

§ 1. Het transport en de opslag

Artikel N 1

1. Een transportbox bevat een met een sleutel te sluiten slot.

2. Een sleutel past niet op het slot van meer dan één transportbox.

Artikel N 2

Tot aan de overdracht van de transportbox, bedoeld in artikel N 11, eerste lid, of artikel N 30, eerste lid, van de Kieswet en de enveloppe, bedoeld in artikel N 11, tweede lid, of artikel N 30, tweede lid, van de Kieswet, dragen ten minste twee leden van het stembureau respectievelijk briefstembureau er zorg voor dat de daarop aangebrachte zegels niet verbroken worden.

Artikel N 3

1. Bij elk vervoer van de transportbox waarborgen ten minste twee personen de integriteit van de transportbox en de inhoud daarvan. Het bepaalde in de vorige zin is ook van toepassing op de enveloppe.

2. Tijdens het vervoer bevindt de transportbox zich in een afgesloten deel van het transportmiddel.

3. De transportbox en de enveloppe worden niet gelijktijdig met hetzelfde transportmiddel vervoerd.

Artikel N 4

Tot aan het moment dat de transportbox en de enveloppe worden overgedragen aan het gemeentelijk stembureau, het briefstembureau dan wel de inhoud ervan wordt vernietigd, draagt de burgemeester er zorg voor dat de transportbox en de bijbehorende enveloppe gescheiden van elkaar worden opgeslagen in:

a. een inbraakvertragende en brandwerende voorziening, waaronder in elk geval wordt begrepen een gesloten inbraakwerende waardekast of kluis; of

b. een ruimte, uitgerust met een inbraakalarmeringssysteem dat in verbinding staat met een door de rijksoverheid toegelaten alarmcentrale; of

c. een ruimte die onder permanente fysieke (24-uurs) bewaking staat.

Artikel N 5

1. Bij de overdracht van een transportbox of enveloppe aan het gemeentelijk stembureau of briefstembureau wordt vanwege de burgemeester een overdrachtsdocument overgelegd.

2. In het overdrachtsdocument wordt verantwoording afgelegd over het vervoer of de opslag van de over te dragen transportbox of enveloppe met inbegrip van de bijzonderheden of incidenten die zich hierbij hebben voorgedaan.

3. Het gemeentelijk stembureau neemt de bijzonderheden of incidenten die in het overdrachtsdocument vermeld worden over in zijn proces-verbaal.

4. Bij ministeriële regeling wordt voor het overdrachtsdocument een model vastgesteld.

§ 2. De schorsing van de zitting van het briefstembureau

Artikel N 6

1. Schorsing van de zitting van het briefstembureau wordt bekendgemaakt door aan de deur van de locatie waar het briefstembureau zitting houdt een kennisgeving te bevestigen dat de zitting is geschorst. Zo spoedig mogelijk wordt op dezelfde wijze bekendgemaakt waar en wanneer de zitting wordt hervat.

2. Onverminderd het eerste lid wordt de schorsing alsmede de plaats en tijd waarop de zitting wordt hervat ook op een algemeen toegankelijke wijze elektronisch bekendgemaakt.

Artikel N 7

1. Indien de in artikel N 15, eerste lid, onder a, van de Kieswet bedoelde zitting is geschorst, wordt de sleuf van de stembus onmiddellijk in tegenwoordigheid van de in het stemlokaal aanwezige kiezers afgesloten.

2. Vervolgens wordt de stembus verzegeld en wordt de sleutel waarmee de stembus is afgesloten, in een te verzegelen enveloppe gedaan.

3. Indien de in het eerste lid bedoelde zitting is geschorst vanwege de in artikel N 17, eerste lid, onder b, van de Kieswet bedoelde grond, stelt het briefstembureau het aantal tot de stemming toegelaten kiezers vast. Dit aantal wordt door de voorzitter aan de aanwezigen bekendgemaakt.

4. Daarna worden in afzonderlijke, te verzegelen, pakken gedaan:

a. het uittreksel van geldige briefstembewijzen;

b. het uittreksel van ongeldige briefstembewijzen;

c. de ingeleverde briefstembewijzen en vervangend briefstembewijzen;

d. de ingevolge artikel N 18, derde lid, van de Kieswet terzijde gelegde

retourenveloppen;

e. de nog niet geopende retourenveloppen.

5. Elk pak wordt verzegeld, voorzien van de naam van de gemeente en een beschrijving van de inhoud.

Artikel N 8

1. Indien het de in artikel N 15, eerste lid, onder b, van de Kieswet bedoelde zitting betreft en de stemmen zijn opgenomen, schorst de voorzitter van het briefstembureau de stemopneming totdat de in artikel N 15, eerste lid, onder a, van de Kieswet bedoelde zitting is afgerond. Artikel N 6 is niet van toepassing.

2. Indien de in het eerste lid bedoelde zitting is geschorst vanwege de in artikel N 17, eerste lid, onder a, van de Kieswet bedoelde grond, worden alle stembiljetten die zich buiten de stembus bevinden daarin teruggedaan. Daarna wordt de stembus gesloten en verzegeld. De sleutel waarmee de stembus is afgesloten, wordt in een te verzegelen enveloppe gedaan.

Artikel N 9

Van de schorsing wordt melding gemaakt in het proces-verbaal van het briefstembureau.

Artikel N 10

De stembus, de verzegelde pakken en de verzegelde enveloppe worden, tenzij het een schorsing als bedoeld in artikel N 8, eerste lid, betreft, door de voorzitter bij de burgemeester in bewaring gegeven.

Artikel N 11

De burgemeester stelt tijdig voor de aanvang van de in artikel N 15, eerste lid, onder b, van de Kieswet bedoelde zitting de aan hem overgedragen stembussen en verzegelde enveloppen ter beschikking aan de voorzitter van het briefstembureau.

Artikel N 12

In geval van een schorsing als bedoeld in artikel N 8, tweede lid, opent het briefstembureau na de aanvang van de hervatte zitting de verzegelde enveloppe en de stembus en begint het opnieuw met de stemopneming. In alle andere gevallen waarin de in artikel N 15, eerste lid, onder b, van de Kieswet bedoelde zitting is geschorst zet het briefstembureau na hervatting van de zitting de stemopneming voort.

Artikel N 13

Deze paragraaf is van overeenkomstige toepassing op de briefstembureaus die gevestigd zijn in Aruba, Curaçao en Sint Maarten met dien verstande dat:

- a. de bevoegdheden van de burgemeester bevoegdheden zijn van de vertegenwoordiger van Nederland in Aruba, Curaçao of Sint Maarten;
- b. als locatie van het briefstembureau de locatie van de Vertegenwoordiging van Nederland in het betreffende land wordt aangewezen;
- c. in afwijking van artikel N 7, vijfde lid, niet de naam van de gemeente, maar de naam van het land wordt vermeld.

R

Na hoofdstuk N wordt een hoofdstuk ingevoegd, luidende;

Hoofdstuk Na. Het gemeentelijk stembureau

§. Algemene bepalingen

Artikel Na 1

Indien op een locatie de werkzaamheden door of ten behoeve van het gemeentelijk stembureau in verschillende ruimten worden uitgevoerd, is in elke ruimte ten minste een lid van het gemeentelijk stembureau aanwezig.

§ 2. De schorsing van de zitting van het gemeentelijk stembureau

Artikel Na 2

1. Schorsing van de zitting van het gemeentelijk stembureau wordt bekendgemaakt door aan de deur van de locatie waar het gemeentelijk stembureau zitting houdt een kennisgeving te bevestigen dat de zitting is geschorst. Zo spoedig mogelijk wordt op dezelfde wijze bekendgemaakt waar en wanneer de zitting wordt hervat.

2. Onverminderd het eerste lid wordt de schorsing alsmede de plaats en tijd waarop de zitting wordt hervat ook op een algemeen toegankelijke wijze elektronisch bekendgemaakt.

Artikel Na 3

1. Indien het gemeentelijk stembureau de transportbox en de pakken, bedoeld in artikel N 11, eerste lid, van de Kieswet, heeft geopend, worden de stembescheiden uit de geopende pakken opnieuw ingepakt en verzegeld op de in de artikelen N 2 en N 9 van de Kieswet beschreven wijze. Vervolgens worden de pakken teruggelegd in de transportbox. Daarna wordt de transportbox op slot gedaan en verzegeld.

2. Indien het gemeentelijk stembureau de enveloppe, bedoeld in artikel N 11, tweede lid, van de Kieswet, heeft geopend worden het proces-verbaal van het stembureau en, indien van toepassing, het corrigendum, alsook de sleutel van de transportbox, in een enveloppe gedaan. De enveloppe wordt verzegeld. Op de enveloppe wordt de naam van de gemeente, het nummer van het stembureau en een aanduiding van de verkiezing vermeld.

Artikel Na 4

1. Van de schorsing wordt melding gemaakt in het proces-verbaal van het gemeentelijk stembureau.
2. De melding bevat ten minste informatie omtrent het tijdstip van de schorsing en de aanleiding voor de schorsing.

Artikel Na 5

Het proces-verbaal, de transportboxen en de enveloppen worden door de voorzitter bij de burgemeester in bewaring gegeven.

Artikel Na 6

De burgemeester stelt tijdig voor de aanvang van de hervatte zitting de hem ingevolge artikel Na 6 overgegeven transportboxen en enveloppen ter beschikking van het gemeentelijk stembureau.

Artikel Na 7

Na aanvang van de hervatte zitting hervat het gemeentelijk stembureau zijn werkzaamheden.

S

Na artikel P 2 worden vier artikelen ingevoegd, luidende:

Artikel P 2a

1. Tijdig voorafgaand aan een nader onderzoek als bedoeld in artikel P 1e van de Kieswet brengt de burgemeester de voor dit onderzoek relevante transportbox en enveloppe, bedoeld in artikel N 11 van de Kieswet, alsmede afschriften van de voor dit onderzoek relevante processen-verbaal over naar de locatie waar het gemeentelijk stembureau zitting houdt.
2. Van de zitting wordt proces-verbaal opgemaakt. Op het proces-verbaal van het nader onderzoek zijn dezelfde regels van toepassing als op het proces-verbaal als bedoeld in artikel Na 31 van de Kieswet.
3. Bij ministeriële regeling wordt voor het proces-verbaal een model vastgesteld.

Artikel P 2b

1. Na een nader onderzoek als bedoeld in artikel P 1e van de Kieswet wordt het proces-verbaal van het nader onderzoek, in afwijking van artikel Na 35, eerste lid, van de Kieswet, zo spoedig mogelijk overgebracht naar het centraal stembureau.
2. Indien het gemeentelijk stembureau een corrigendum heeft vastgesteld, wordt tevens zo spoedig mogelijk dit corrigendum naar het centraal stembureau overgebracht.
3. Indien het gemeentelijk stembureau programmatuur heeft gebruikt ten behoeve van de vaststelling van de uitkomst van de stemming, wordt bovendien onverwijld het daarmee gegenereerde en gecorrigeerde digitale bestand verstrekt aan het centraal stembureau.

Artikel P 2c

1. Tijdig voorafgaand aan een nader onderzoek als bedoeld in artikel P 1f van de Kieswet brengt de burgemeester de voor dit onderzoek relevante transportbox en enveloppe, bedoeld in artikel N 30 van de Kieswet, alsmede afschriften van de voor dit onderzoek relevante processen-verbaal over naar de locatie waar het briefstembureau zitting houdt.
2. Van de zitting wordt proces-verbaal opgemaakt. Op het proces-verbaal van het nader onderzoek zijn dezelfde regels van toepassing als op de processen-verbaal bedoeld in artikel N 29 van de Kieswet.
3. Bij ministeriële regeling wordt voor het proces-verbaal een model vastgesteld.
4. Indien het een briefstembureau in Aruba, Curaçao of Sint Maarten betreft worden de aan de burgemeester opgedragen taken verricht door de vertegenwoordiger van Nederland in het betreffende land.

Artikel P 2d

1. Na een nader onderzoek als bedoeld in artikel P 1f van de Kieswet wordt het proces-verbaal van het nader onderzoek, in afwijking van artikel N 31, derde lid, van de Kieswet, zo spoedig mogelijk overgebracht naar het centraal stembureau.

2. Indien het briefstembureau een corrigendum heeft vastgesteld, worden tevens zo spoedig mogelijk dit corrigendum naar het centraal stembureau overgebracht.

3. Indien het nader onderzoek niet wordt verricht door het door burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage ingestelde briefstembureau worden, in afwijking van het eerste en tweede lid, het proces-verbaal en, indien van toepassing, het corrigendum langs elektronische weg ter kennis gebracht van het centraal stembureau.

T

Artikel P 3 komt te luiden:

Artikel P 3

De bekendmaking, bedoeld in artikel P 20, tweede lid, van de Kieswet, geschiedt indien het betreft:

- a. de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer, in de Nederlandse Staatscourant;
- b. de verkiezing van de leden van provinciale staten, in het provinciaal blad;
- c. de verkiezing van de leden van het algemeen bestuur, in het waterschapsblad; en
- d. de verkiezing van de leden van de gemeenteraad, in het gemeentebblad.

Artikel II

Dit besluit treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen verschillend kan worden vastgesteld.

Artikel III

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

NOTA VAN TOELICHTING

I. ALGEMEEN

1. INLEIDING

Met de Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen¹ is een nieuwe procedure om de uitslag van verkiezingen vast te stellen geïntroduceerd. Die wet heeft de Kieswet op een groot aantal onderdelen gewijzigd; enkele wijzigingen nopen ook tot aanpassing van het Kiesbesluit. Daarnaast wordt van de gelegenheid gebruikgemaakt om in het Kiesbesluit op een tweetal punten aanpassingen door te voeren die verband houden met de Wet tot wijziging van de Kieswet in verband met de definitieve invoering van het nieuwe stembiljet voor kiezers buiten Nederland.² Dit besluit voorziet dus in de noodzakelijke aanpassingen ten behoeve van beide wetten.

De aanpassingen worden in het navolgende toegelicht.

2. INHOUD VAN DE AMvB

2.1 Transportbox; vervoer en opslag stembescheiden

De Kieswet regelt dat de leden van de stembureaus en de briefstembureaus na afloop van de stemopneming de stembescheiden, verpakt en verzegeld, in een transportbox moeten doen, die vervolgens moet worden afgesloten en verzegeld. Dit besluit schrijft voor dat de sleutels waarmee de transportboxen worden afgesloten, voor elke transportbox uniek zijn. Het moet dus zijn uitgesloten dat met één sleutel meerdere transportboxen kunnen worden ontsloten. Ook het enkele gebruik van een of meer tie-wraps bij wijze van afsluiting is niet toegestaan: dat zou in strijd zijn met de bepaling dat de transportbox een slot bevat.

Vanaf het moment dat het stembureau de transportbox (met daarin de stembescheiden) en de enveloppe (met daarin de sleutel van de transportbox en het proces-verbaal van het stembureau) overdraagt aan de burgemeester, gaat de verantwoordelijkheid voor de transportbox en de enveloppe over op de burgemeester. Die verantwoordelijkheid loopt door tot het moment dat de burgemeester de transportboxen en enveloppen overdraagt aan het gemeentelijk stembureau. De burgemeester is dus ook verantwoordelijk voor het vervoer (voor zover het vervoer van de enveloppe niet plaatsvindt door het stembureau zelf) en de opslag van de stembescheiden.

Dit besluit regelt, uit oogpunt van risicospreiding, dat het vervoer van de enveloppe gescheiden plaatsvindt van dat van de transportbox. Daarmee wordt voorkomen dat alle stembescheiden van een (brief)stembureau met één actie in verkeerde handen kunnen vallen. Deze maatregel is ook voorgeschreven voor het vervoer van de stembescheiden onder de Tijdelijke wet verkiezingen covid-19³ en, voor gemeenten die experimenteren met een centrale opzet van de stemopneming, onder de Tijdelijke experimentenwet stembiljetten en centrale stemopneming⁴.

Voorts staan de transportbox en de enveloppe tijdens het vervoer onder toezicht. Dat houdt in dat er steeds twee personen per vervoermiddel betrokken zijn bij het vervoer van de transportbox en de enveloppe, zodat die altijd onder toezicht staan, ook als bijvoorbeeld de ophaaldienst de transportboxen bij andere stemlokalen ophaalt. Ook deze maatregel is ontleend aan de regelgeving onder de Tijdelijke wet verkiezingen

¹ Kamerstukken 35489

² Kamerstukken 35670

³ Artikel 11a, eerste lid, van de Tijdelijke regeling verkiezingen covid-19

⁴ Artikel 3, derde lid, onder a, van de Tijdelijke experimentenregeling centrale stemopneming

covid-19⁵ en, voor experimenteergemeenten, de Tijdelijke experimentenwet stembiljetten en centrale stemopneming⁶.

De burgemeester bepaalt hoe het vervoer plaatsvindt: door (de buitendienst van) de gemeente, of door een ingehuurde vervoerder. Eventueel kan het vervoer, bijvoorbeeld van de enveloppe, ook plaatsvinden door (ten minste) twee leden van het stembureau.

Na afronding van de stemopneming door de stembureaus worden de transportboxen en de enveloppen vervoerd naar ofwel de locatie waar het gemeentelijk stembureau de volgende dag zitting houdt, ofwel naar een opslag waar de spullen gedurende de nacht worden opgeslagen, om van daaruit de volgende dag te worden vervoerd naar de zittingslocatie. In beide gevallen worden de transportboxen en de enveloppen separaat opgeslagen. Ook is voorgeschreven dat de opslag is beveiligd. Zoals ook is geregeld in de Tijdelijke regeling verkiezingen covid-19 (zie art. 11b), vindt de separate opslag plaats in:

- a. een inbraakvertragende en brandwerende voorziening, waaronder in elk geval wordt begrepen een gesloten inbraakwerende waardekast of kluis; of
- b. een ruimte, uitgerust met een inbraakalarmeringssysteem dat in verbinding staat met een door de rijksoverheid toegelaten alarmcentrale; of
- c. een ruimte die onder permanente fysieke (24-uurs) bewaking staat.

Als de opslag niet plaatsvindt op de locatie waar het gemeentelijk stembureau zitting houdt, gelden de volgende dag uiteraard voor het vervoer naar deze locatie dezelfde voorwaarden als voor het vervoer naar de opslaglocatie. De burgemeester is ervoor verantwoordelijk dat alle stembescheiden tijdig voor aanvang van de zitting van het gemeentelijk stembureau worden overgebracht naar de zittingslocatie.

Na afloop van de zitting van het gemeentelijk stembureau moeten de stembescheiden opnieuw en op dezelfde manier worden ingepakt en afgesloten, en vervolgens worden vervoerd naar en opgeslagen op de gewenste opslaglocatie. Voor vervoer en opslag gelden weer dezelfde regels.

Voor briefstembureaus gelden mutatis mutandis dezelfde regels met betrekking tot het vervoer en de opslag van de transportboxen en de enveloppen.

2.2 Overdrachtsdocument

Dit besluit bepaalt dat bij de overdracht van transportboxen en enveloppen aan het gemeentelijk stembureau een overdrachtsdocument wordt overgelegd, waarin door of vanwege de burgemeester melding wordt gemaakt van de overgedragen aantallen transportboxen en enveloppen, en van eventuele bijzonderheden die zich tijdens het vervoer en de opslag hebben voorgedaan. In het overdrachtsdocument wordt verantwoording aangelegd over de gehele periode waarin de burgemeester verantwoordelijk was voor de stembescheiden. Dus vanaf het moment waarop de stembureaus de transportboxen en de enveloppen hebben overgedragen, tot aan het moment dat de transportboxen en enveloppen ter beschikking worden gesteld aan het gemeentelijk stembureau. Voor het overdrachtsdocument wordt bij ministeriële regeling een model vastgesteld.

Aan de hand van het overdrachtsdocument kan het gemeentelijk stembureau nagaan hoe het vervoer en de opslag zijn verlopen en of er documenten of transportboxen ontbreken. Als het gemeentelijk stembureau, gelet op de inhoud van het overdrachtsdocument of om enige andere reden, de inhoud van een of meer transportboxen niet vertrouwt, ligt het op zijn weg om de burgemeester te vragen om, al dan niet met inschakeling van het Openbaar Ministerie, een onderzoek te verrichten. Het gemeentelijk stembureau maakt hiervan melding in zijn proces-verbaal. Ook wordt

⁵ Artikel 10, eerste lid, van de Tijdelijke regeling verkiezingen covid-19.

⁶ Artikel 3, derde lid, onder b, van de Tijdelijke experimentenregeling centrale stemopneming

voorgeschreven dat het gemeentelijk stembureau eventuele bijzonderheden of incidenten die in het overdrachtsdocument zijn vermeld, overneemt in zijn proces-verbaal. Aan het einde van zijn zitting kan het gemeentelijk stembureau wel het proces-verbaal opmaken en de uitkomsten op gemeenteniveau vaststellen, maar in dit geval met de kanttekening dat er redenen zijn om te twifelen aan de betrouwbaarheid ervan. Het centraal stembureau, dat de uitslag van de verkiezing vaststelt, zal van deze bijzonderheid eveneens melding maken in zijn proces-verbaal. Het vertegenwoordigend orgaan kan in laatste instantie eventueel besluiten tot een nieuwe stemming voor de kiezers die hierdoor zijn geraakt.

Voor briefstembureaus gelden mutatis mutandis dezelfde regels met betrekking tot het overdrachtsdocument.

2.3 Regels over het gemeentelijk stembureau

2.3.1 Samenstelling gemeentelijk stembureau

De Kieswet regelt dat burgemeester en wethouders voor elke verkiezing een gemeentelijk stembureau instellen⁷, dat uit een bij algemene maatregel van bestuur vast te stellen aantal leden bestaat, van wie er één voorzitter is en ten minste één plaatsvervangend voorzitter (art. E 6, vierde lid). Voorts moeten burgemeester en wethouders een voldoende aantal plaatsvervangende leden benoemen (art. E 7, eerste lid). In dit besluit wordt geregeld dat het gemeentelijk stembureau uit ten minste vijf leden bestaat. Het aantal te benoemen leden zal afhangen van onder meer de grootte van de gemeente, het aantal stembureaus, het aantal aan de orde zijnde verkiezingen en het aantal deelnemende lijsten. Als er in een kleine gemeente één verkiezing wordt gehouden met slechts een gering aantal deelnemende partijen, zal met vijf leden kunnen worden volstaan. Vinden er gelijktijdig meerdere verkiezingen plaats, met veel deelnemende lijsten en in een grote gemeente, dan zijn mogelijk meer leden nodig. Er is geen maximum gesteld aan het aantal leden.

Bij verkiezingen voor gemeenteraden en eilandsraden kan het in kleine gemeenten en in de openbare lichamen lastig zijn om én vijf leden én voldoende plaatsvervangende leden van het gemeentelijk stembureau te vinden, én (ingevolge art. E 14, eerste lid) drie leden van het centraal stembureau. Als er maar een of enkele stembureaus zijn, is dat meestal ook niet nodig. Daarom is bepaald dat het gemeentelijk stembureau bij gemeenteraads- en eilandsraadsverkiezingen uit ten minste drie, in plaats van ten minste vijf leden bestaat. Uiteraard kan ervoor gekozen worden meer dan drie personen te benoemen als lid van het gemeentelijk stembureau.

2.3.2 Zittingslocatie gemeentelijk stembureau

De Kieswet regelt dat het college van burgemeester en wethouders op bij algemene maatregel van bestuur vast te stellen wijze mededeling moet doen van de locatie waar de werkzaamheden voor elk stembureau plaatsvinden, alsmede van de dag en het aanvangstijdstip van de werkzaamheden van het gemeentelijk stembureau op elke aangewezen locatie (zie art. Na 2, vierde lid). In dit besluit wordt geregeld dat het college uiterlijk de veertiende dag voor de stemming door middel van een openbare kennisgeving informatie moet verstrekken over de locatie waar het gemeentelijk stembureau zitting houdt, en over de datum en het aanvangstijdstip van deze zitting.

2.3.3 Werkwijze gemeentelijk stembureau

⁷ Zie artikel E 6. Bij gecombineerde provinciale staten- en waterschapsverkiezingen kunnen zij één gemeentelijk stembureau instellen, dat als zodanig optreedt voor beide verkiezingen. Als een gemeente in het beheersgebied van twee of meer waterschappen ligt, kan er één gemeentelijk stembureau worden ingesteld voor de verschillende waterschapsverkiezingen. Vinden in een gemeente tegelijk twee waterschapsverkiezingen en een provinciale statenverkiezing plaats, dan kan het college dus drie afzonderlijke gemeentelijk stembureaus instellen, maar ook twee of één.

De Kieswet regelt dat gemeenten de keuze krijgen uit twee procedures voor het opnemen (het tellen) van de stemmen:

- 1) Ofwel de stembureaus verrichten op de avond van de stemming een integrale telling; het gemeentelijk stembureau controleert de volgende dag, tijdens een openbare zitting die wordt gehouden op een (of meer) centrale locatie(s), de processen-verbaal van alle stembureaus, en voert een nieuwe telling uit voor die stembureaus die een of meer fouten hebben gemaakt;
- 2) Ofwel een centrale opzet van de stemopneming, waarbij de stembureaus op de avond van de stemming alleen een basistelling op lijstniveau uitvoeren; het gemeentelijk stembureau verricht de volgende dag, tijdens een openbare zitting die wordt gehouden op een (of meer) centrale locatie(s), de integrale telling, inclusief die op kandidaatsniveau.

Uitgangspunt is de eerstgenoemde manier van tellen (optie 1). Het college van burgemeester en wethouders *kan* besluiten tot een centrale opzet van de stemopneming (centraal tellen; optie 2).

In beide gevallen wordt de zitting van het gemeentelijk stembureau daags na de stemming gehouden.⁸ De werkzaamheden tijdens deze zitting worden in de praktijk voor een belangrijk deel uitgevoerd door ondersteuners (ook wel tellers genoemd). De leden van het gemeentelijk stembureau zijn echter verantwoordelijk – zij ondertekenen ook het proces-verbaal van de zitting, waarin de uitkomsten van de verkiezing op gemeenteniveau worden opgenomen. Om deze verantwoordelijkheid tot uitdrukking te brengen, regelt artikel Na 4, eerste lid, van de Kieswet dat tijdens de zitting van het gemeentelijk stembureau steeds ten minste vijf leden van het gemeentelijk stembureau aanwezig moeten zijn. Vindt de zitting plaats op meerdere locaties, dan moeten op elke locatie ten minste vijf leden aanwezig zijn, onder wie de voorzitter of een plaatsvervangend voorzitter. Bij gemeenteraads- en eilandsraadsverkiezingen geldt een minimum van drie leden. In het voorliggende besluit is de aanvullende regel opgenomen dat als de zitting plaatsvindt op één locatie maar in verschillende ruimten, in elke ruimte ten minste een lid van het gemeentelijk stembureau aanwezig moet zijn. Een soortgelijke regeling is ook voorgeschreven in het Tijdelijk experimentenbesluit stembiljetten en centrale stemopneming.

2.4 Regels over het briefstembureau

In het besluit wordt geregeld dat ook de briefstembureaus uit ten minste vijf leden bestaan, aan te wijzen door burgemeester en wethouders van Den Haag c.q. de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) c.q. burgemeester en wethouders van door de minister van BZK aangewezen gemeente(n) waar een briefstembureau kan worden ingesteld (zie art. E 5 van de Kieswet). Er is geen maximum gesteld aan het aantal leden. Het aantal leden van het briefstembureau wordt met inachtneming van het wettelijke minimum bepaald op grond van een inschatting van het aantal retourenveloppen dat het briefstembureau verwacht te ontvangen.

2.5 Correcties van een proces-verbaal

Als het centraal stembureau het vermoeden heeft dat het gemeentelijk stembureau fouten heeft gemaakt bij de stemopneming of de vaststelling van de uitkomsten daarvan, draagt het het gemeentelijk stembureau op om opnieuw in openbare zitting bijeen te komen, teneinde die vermeende fouten nader te onderzoeken en daartoe, zo nodig, over te gaan tot een geheel of gedeeltelijk nieuwe opneming van de stembescheiden ten aanzien van een of meer stembureaus (art. P 1e, eerste lid, van de Kieswet). In dit besluit wordt geregeld dat het gemeentelijk stembureau van zijn zitting een nieuw proces-verbaal opmaakt. Blijkt dat er fouten zitten in het oorspronkelijke proces-verbaal, dan stelt het gemeentelijk stembureau tevens een corrigendum op. Het

⁸ Bij waterschapsverkiezingen kan de zitting ook worden gehouden op de tweede dag na de stemming, zie art Na 1, tweede lid, van de Kieswet.

gemeentelijk stembureau maakt op het reeds ter inzage gelegde en gepubliceerde afschrift van het oorspronkelijke proces-verbaal melding van het bestaan van dit corrigendum. Na afloop van de nieuwe zitting van het gemeentelijk stembureau publiceert de burgemeester een afschrift van zowel het oorspronkelijke proces-verbaal (met daarop de aangebrachte melding) als van het corrigendum op de gemeentelijke website. Voorts zorgt de burgemeester dat de fysieke versies van het gewijzigde proces-verbaal, inclusief het bijbehorende corrigendum, naar het centraal stembureau worden gebracht. Als er programmatuur is gebruikt, verstrekt hij ook het daarmee gegenereerde en gecorrigeerde digitale bestand aan het centraal stembureau.

Ook de processen-verbaal van een briefstembureau of het nationaal briefstembureau kunnen correctie behoeven. In dat geval zijn de regels voor correctie van het proces-verbaal van een stembureau of het gemeentelijk stembureau van overeenkomstige toepassing.

Door bovenstaande werkwijze is voor belangstellenden snel duidelijk of er sprake is van correcties op het oorspronkelijke proces-verbaal van het stembureau, het gemeentelijk stembureau of het hoofdstembureau.

2.6 Schorsing van de zitting van een gemeentelijk stembureau of briefstembureau

Het kan nodig zijn de zitting van een gemeentelijk stembureau of een briefstembureau te schorsen. De noodzaak tot schorsing doet zich voor als:

- a. zich naar het oordeel van het gemeentelijk stembureau c.q. het briefstembureau in of nabij de zittingslocatie omstandigheden voordoen die de behoorlijke voortgang van de zitting onmogelijk maken;
- b. de zitting niet op één dag kan worden afgerond.

Op grond van artikel N 17, derde lid en artikel Na 8, derde lid, van de Kieswet, worden in dit besluit enkele regels gesteld over deze schorsing. Deze regels zijn in belangrijke mate ontleend aan de schorsingsregels voor het stembureau als bedoeld in hoofdstuk J, paragraaf 4, van het Kiesbesluit.

De schorsing wordt niet alleen bekendgemaakt door een kennisgeving te bevestigen aan de deur van de zittingslocatie, maar wordt ook op elektronische wijze bekendgemaakt. Op de website van de gemeente zal doorgaans worden vermeld dat de zitting van het gemeentelijk stembureau c.q. het briefstembureau is geschorst, en waar en wanneer de zitting wordt hervat.

Wordt de zitting geschorst nadat een stembus of transportbox is geopend, dan worden alle bescheiden die zich in de stembus of transportbox bevonden, daarin teruggedaan. Vervolgens wordt de stembus of transportbox onmiddellijk in tegenwoordigheid van de aanwezige kiezers afgesloten en verzegeld. Het gemeentelijk stembureau c.q. het briefstembureau maakt in zijn proces-verbaal melding van de schorsing van de zitting. De sleutel van de stembus of transportbox en het proces-verbaal worden in een te verzegelen enveloppe gedaan. Daarna worden de verzegelde enveloppen en de verzegelde stembussen of transportboxen bij de burgemeester in bewaring gegeven. Tijdig voor aanvang van de hervatte zitting stelt de burgemeester de hem in bewaring gegeven enveloppen en stembussen of transportboxen weer ter beschikking aan het gemeentelijk stembureau c.q. het briefstembureau.

2.7 Overig

Van de gelegenheid wordt gebruikgemaakt om het Kiesbesluit op nog een ander onderdeel te wijzigen. Artikel J 1, eerste lid, bepaalt dat de burgemeester de kandidatenlijsten en de adressen en openingstijden van de stemlokalen uiterlijk op de vierde dag van de stemming aan het adres van de kiezers moet bezorgen. Aangezien de stemming in Nederland voor de meeste verkiezingen op een woensdag plaatsvindt

(alleen Europees Parlementsverkiezingen worden op een donderdag gehouden), zou de bedoelde informatie op de zaterdag voorafgaand aan de stemming moeten worden bezorgd. Echter, als de bij of krachtens de Kieswet voorgeschreven verrichtingen op een zaterdag, zondag of wettelijk erkende feestdag plaatsvinden, treedt ingevolge artikel Z 12, eerste lid, van de Kieswet de eerstvolgende werkdag daarvoor in de plaats. Dat betekent dat de bedoelde informatie uiterlijk op de maandag voor de stemming bij de kiezers moet zijn bezorgd. Voor zover de bezorging via de postbezorging verloopt, geldt dat er op maandag vaak geen post wordt bezorgd. De informatie zou de kiezers dan pas op dinsdag kunnen bereiken: slechts één dag voor de stemming. Om kiezers ruimer de gelegenheid te bieden om zich op de hoogte te stellen van de kandidaten uit wie zij kunnen kiezen en de beschikbare stemlocaties, wordt in dit besluit voorgeschreven dat de bedoelde informatie op de *vijfde* dag voor de stemming aan het adres van de kiezers moet zijn bezorgd (dat wil zeggen: de vrijdag voorafgaand aan de stemming).

3. REGELDRUK EN FINANCIËLE LASTEN VOOR OVERHEID EN BURGER

De voorgestelde wijzigingen hebben geen zelfstandige gevolgen voor burgers, bedrijven, professionals en overheden, anders dan die welke voortvloeien uit de Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen. Verwezen wordt naar wat daarover is overwogen in de memorie van toelichting bij deze wet.⁹

4. OVERGANGSRECHT EN INWERKINGTREDING

Niet alle in dit besluit opgenomen bepalingen zullen op hetzelfde moment in werking treden. Artikel I, onderdelen L en O, treedt in werking op het moment dat de Wet tot wijziging van de Kieswet in verband met de definitieve invoering van het nieuwe stembiljet voor kiezers buiten Nederland in werking treedt. De overige onderdelen treden in werking op het moment dat de Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen in werking treedt.

5. ADVIES EN CONSULTATIE

...

II. ARTIKELSGEWIJS

Artikel I

A en B (Artt. D 4 en D 5 Kiesbesluit)

Op grond van de Wet tot wijziging van de Kieswet in verband met de definitieve invoering van het nieuwe stembiljet voor kiezers buiten Nederland ontvangen kiezers in het buitenland hun stembiljet per e-mail, tenzij zij hun stembiljet per post willen ontvangen of van hen geen e-mailadres bekend is. Voor kiezers die tijdelijk in het buitenland verblijven is dit neergelegd in artikel M 3 van de Kieswet. Voor kiezers die permanent in het buitenland verblijven en het stembiljet per post willen ontvangen, wordt geregeld dat zij bij hun verzoek tot registratie aangeven dat zij het stembiljet op deze wijze willen ontvangen. Hun keuze wordt vastgelegd. Op grond van artikel 16 van de Algemene verordening gegevensbescherming kunnen kiezers in het buitenland vragen om hun gegevens te wijzigen, mochten zij er op een later moment voor kiezen hun stembiljet toch op een andere wijze te willen ontvangen. Dit kan ingevolge artikel D 3, derde lid, van de Kieswet tot negen weken voor de dag van de stemming.

C (Artt. E 2 t/m E 7 Kiesbesluit)

Artikel E 2 wordt opnieuw vastgesteld. Daarnaast worden de artikelen E 3 tot en met E 7 aan hoofdstuk 7 van het Kiesbesluit toegevoegd.

⁹ Kamerstukken II 2020/21, 35489, nr 3, p 48/49

Artikel E 2

Vóór de invoering van de Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen was in artikel M 9, eerste lid, van de Kieswet vastgelegd dat een briefstembureau een stembureau was dat uitsluitend bestemd was voor per brief uit te brengen stemmen. Uit artikel E 1 van het Kiesbesluit volgde dat een briefstembureau ten hoogste zeven leden kon hebben. Gelet op de omvang van de werkzaamheden van het briefstembureau zal dit aantal in veel gevallen onvoldoende zijn. Daarom wordt in het nieuwe artikel E 2 van het Kiesbesluit het aantal leden dat een briefstembureau kan hebben niet langer gemaximeerd. Zie paragraaf 2.4 van het algemeen deel van de toelichting.

Artikel E 3

Deze bepaling vindt zijn juridische grondslag in artikel E 6, vierde lid, van de Kieswet. Wat een voldoende aantal leden is, volgt uit artikel Na 4, eerste en tweede lid, van de Kieswet en het voorgestelde artikel E 3 van het Kiesbesluit. Het is daarmee afhankelijk van de specifieke situatie in een gemeente. Zie paragraaf 2.3.1.

Artikel E 4

Deze bepaling vindt zijn juridische grondslag in artikel E 9 van de Kieswet en bevat nadere regels over de samenstelling van het gemeentelijk stembureau. Deze zijn geïnspireerd op het bestaande artikel E 2, eerste, tweede en derde lid, van het Kiesbesluit en artikel J 12, zesde lid, van de Kieswet. In het tweede lid is bepaald dat de melding van verhindering gedaan moet worden bij het orgaan dat het lid heeft benoemd, maar dit laat onverlet dat het college een ambtenaar kan belasten met het ontvangen en afhandelen van deze meldingen. Het derde lid maakt het namelijk mogelijk dat een bij de gemeente werkzame ambtenaar namens het college een plaatsvervangend lid oproept om alsnog als lid deel uit te maken van het gemeentelijk stembureau in geval van ontstentenis van een of meer leden daarvan. In het vierde lid is geregeld dat van wisselingen in de samenstelling van het gemeentelijk stembureau melding wordt gemaakt in het proces-verbaal.

Artikel E 5

Het nieuwe artikel E 5 is gelijk aan het bestaande artikel E 2 van het Kiesbesluit.

Artikel E 6

Deze bepaling vindt zijn juridische grondslag in artikel E 9e van de Kieswet. De regels voor het geval een lid verhinderd is de zitting van het nationaal briefstembureau bij te wonen zijn dezelfde als wanneer een lid van een hoofdstembureau verhinderd is de zitting van dat orgaan bij te wonen. Er is één verschil. Net als de leden van het gemeentelijk stembureau moeten ook de leden van het nationaal briefstembureau in geval van ontstentenis hun verhindering melden bij het college van burgemeester en wethouders. In de uitvoeringspraktijk zal het college daartoe vermoedelijk een ambtenaar aanwijzen die ook met het oproepen van een plaatsvervanger is belast.

Artikel E 7

Deze bepaling vindt zijn juridische grondslag in artikel E 12 van de Kieswet. Op grond van het oude artikel E 11, derde, vierde en vijfde lid, van de Kieswet traden de hoofdstembureaus voor de verkiezing van de leden van respectievelijk provinciale staten, het algemeen bestuur en de gemeenteraad tevens op als centraal stembureau. Als gevolg daarvan was het oude artikel E 2 van het Kiesbesluit ook van toepassing op zittingen van het centraal stembureau. Bijvoorbeeld de zittingen waarin besluiten werden genomen op verzoeken tot registratie van een aanduiding. De Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen regelt dat er niet langer een hoofdstembureau is bij de

verkiezing van de leden van provinciale staten in provincies die bestaan uit één kieskring, het algemeen bestuur en de gemeenteraad. Met de van toepassingverklaring van artikel E 5 van het Kiesbesluit op het centraal stembureau voor de verkiezing van de leden van provinciale staten in provincies die bestaan uit één kieskring, het algemeen bestuur en de gemeenteraad, blijft de procedure ongewijzigd.

D (Art. G 2 Kiesbesluit)

Het voorgestelde artikel G 2 van het Kiesbesluit is gelijk aan artikel 3 van de Tijdelijke experimentenregeling stembiljetten voor kiezers buiten Nederland (Stcrt. 2013, 35220).

E (Art. J 1 Kiesbesluit)

Het eerste lid van artikel J 1 van het Kiesbesluit is opnieuw geredigeerd. De aanhef en de eerste drie onderdelen vinden hun juridische grondslag in artikel J 4, eerste lid, van de Kieswet. Onderdeel «d» vindt zijn juridische grondslag in artikel Na 2, vierde lid, van de Kieswet. De termijn waarbinnen de genoemde bescheiden aan het adres van de kiezer bezorgd moeten zijn is gewijzigd van de vierde in de vijfde dag voor de dag van de stemming. Zie paragraaf 2.7 van het algemeen deel voor een toelichting van deze wijziging.

In het nieuwe derde lid is onderdeel «d» nader uitgewerkt. Als een gemeentelijk stembureau op meer dan één locatie zitting houdt, dan moet het voor kiezers inzichtelijk worden gemaakt op welke locatie het proces-verbaal van elk stembureau wordt onderzocht dan wel, als er sprake is van een centrale stemopneming, op welke locatie een centrale stemopneming voor elk stembureau wordt uitgevoerd. Op deze manier kunnen kiezers hun stem volgen. Zie ook paragraaf 2.3.2 van het algemeen deel van de toelichting.

F (Art. J 10 Kiesbesluit)

Deze bepaling vindt zijn juridische grondslag in artikel J 6b van de Kieswet. Op grond van artikel J 6 van de Kieswet kan de gemeenteraad bepalen dat tegelijkertijd met de stemming in het stemlokaal een andere, door de gemeenteraad uitgeschreven, stemming plaatsvindt. In artikel J 10, eerste lid, van het Kiesbesluit is vastgelegd dat de burgemeester ten behoeve van deze lokale stemming een aantal verkiezingsbescheiden kan aanwijzen die voor beide stemmingen geldig zijn. Bijvoorbeeld dat de stempas voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal óók het recht geeft om een stem uit te brengen bij de door de gemeenteraad uitgeschreven stemming. Het formulier om een kiezerspas aan te vragen is van deze lijst geschrapt. Kenmerkend voor een kiezerspas is immers dat daarmee buiten de eigen gemeente gestemd kan worden, terwijl dit bij een door de gemeenteraad uitgeschreven stemming niet kan.

Als er pakken met bij de door de gemeenteraad uitgeschreven stembescheiden worden opengemaakt mogen hierbij niet alleen kiezers aanwezig zijn, maar eenieder die daarbij aanwezig wil zijn. Dit is geregeld in het tweede lid. Deze aanpassing vindt plaats in navolging van de wijzigingen die door artikel I, onderdelen EE, GG en HH, van de Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen, in de Kieswet zijn aangebracht.

G (Art. J 26 Kiesbesluit)

Het tweede lid vervalt. Niet langer is voorgeschreven dat er bij het hoofdstembureau melding van gemaakt moet worden als de zitting van een stembureau wordt geschorst. Daarvoor bestaat geen aanleiding meer.

H (Art. J 27 Kiesbesluit)

De ingewilligde registratieverzoeken van kiezers in het buitenland liggen in de praktijk sinds de invoering in 2017 van de permanente registratie van kiezers buiten Nederland niet meer bij de stembureaus. Om die reden is artikel J 27, derde lid, onderdeel d,

aangepast. De wijziging in onderdeel e en het vervallen van de onderdelen f en g houden verband met de zelfstandige positie die de briefstembureaus hebben gekregen met de inwerkingtreding van de Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen.

I en J (Artt. J 30 en J 31 Kiesbesluit)

Deze bepalingen vinden hun juridische grondslag in artikel J 28, tweede lid, van de Kieswet.

Als de zitting van het stembureau wordt geschorst, wordt van deze zitting niet langer een afzonderlijk proces-verbaal opgemaakt. Van de schorsing wordt wel melding gemaakt op het proces-verbaal van het stembureau. Het proces-verbaal wordt echter pas ondertekend op het moment dat de zitting finaal is afgerond.

K (Art. J 33 Kiesbesluit)

Voor de invoering van de Wet van 3 juli 2013 (Stb. 2013, 289) werden er door stembureaus zogenoemde contexttellingen uitgevoerd, waaronder een telling van het aantal stembiljetten dat bij aanvang van de stemming aanwezig was. Deze tellingen zijn per 1 december 2013 afgeschaft (Stb. 2013, 378). Ook in het kader van de schorsing van de zitting werden in het verleden contexttellingen uitgevoerd. Na een schorsing van de stemming moest het stembureau eerst het aantal voor het vervolg van de stemming nog beschikbare ongebruikte stembiljetten vaststellen. Deze contexttelling wordt nu geschrapt.

L (Art. M 2a Kiesbesluit)

Deze bepaling vindt zijn juridische grondslag in artikel M 7a, onder c, van de Kieswet. De tekst van deze bepaling is overgenomen uit artikel 4 van de Tijdelijke experimentenregeling stembiljetten voor kiezers buiten Nederland, zoals gewijzigd bij besluit van 26 november 2020 (Stcrt. 2020, 63222). De verwijzingen naar andere wetsbepalingen zijn hierbij geactualiseerd.

M (Art. M 4 Kiesbesluit)

Deze bepaling vindt zijn juridische grondslag in artikel M 7a, onder b, van de Kieswet. De wijzigingen in deze bepaling houden verband met het schrappen van de mogelijkheid om briefstembureaus in te stellen bij de diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging van Nederland in het buitenland en het schrappen van de mogelijkheid briefstembureaus in te stellen bij militaire missies. Daarnaast is in het tweede lid verduidelijkt dat het daarin bepaalde ook van toepassing is als een kiezer de aan hem ter beschikking gestelde retourenveloppe wil adresseren aan, bijvoorbeeld, de diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging van Nederland in het land waar hij verblijft. Mogelijk kan dit hem portokosten besparen. Dat ook een andere enveloppe dan de ter beschikking gestelde retourenveloppe voor de retourzending gebruikt mag worden volgt uit artikel M 7, vijfde lid, van de Kieswet.

Op grond van artikel M 7, zevende lid, vierde volzin, van de Kieswet is het hoofd van de diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging van Nederland in het buitenland ervoor verantwoordelijk dat de retourenveloppen die uiterlijk op de vijfde dag voor de dag van de stemming om tien uur lokale tijd in zijn bezit zijn, tijdig in het bezit komen van de burgemeester van 's-Gravenhage. Om te waarborgen dat zoveel mogelijk retourenveloppen metterdaad tijdig worden ontvangen door de burgemeester, is in de derde volzin van hetzelfde lid voorgeschreven dat het hoofd van de diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging de retourenveloppen die hij ontvangt onmiddellijk moet doorsturen. Het nieuwe derde lid van artikel M 4 van het Kiesbesluit specificiert dat het wél mogelijk is om alle retourenveloppen die op één dag worden ontvangen in één zending aan de burgemeester te doen toekomen. Maar een ontvangen retourenveloppe moet wel zo mogelijk dezelfde dag naar Nederland worden doorgestuurd. Het opsparen van retourenveloppen teneinde een of meer grotere zendingen naar Nederland te kunnen sturen is in strijd met de Kieswet en daarom niet toegestaan.

N (Art. M 4a Kiesbesluit)

Stemgerechtigden aan wie het is toegestaan om per brief te stemmen maar van wie het briefstembewijs in het ongereede is geraakt of niet is aangekomen, kunnen een vervangend briefstembewijs aanvragen. Dit is geregeld in artikel M 6b van de Kieswet. Zij moeten bij hun aanvraag een kopie bijvoegen van een document waarmee zij zich als Nederlander identificeren. In deze bepaling worden de documenten opgesomd waarvan een kopie bij de aanvraag van een vervangend briefstembewijs kan worden gevoegd. Het betreft in de eerste plaats de eerder in artikel M 6b, derde en vierde lid, van de Kieswet genoemde documenten: een geldig document als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht, een verklaring over het bezit van het Nederlanderschap en een document als bedoeld in artikel J 24, tweede lid, van de Kieswet. Daarnaast kan ook een kopie van een geldige identiteitskaart als bedoeld in artikel 2 van de Wet identificatieplicht BES worden gebruikt. Bijvoorbeeld een identiteitskaart van Bonaire, Sint Eustatius of Saba; of een geldig rijbewijs, als bedoeld in de wegenverkeerswetgeving van Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Ook een geldige identiteitskaart van Aruba, Curaçao of Sint Maarten waarop de Nederlandse nationaliteit staat vermeld, kan worden gebruikt om een vervangend briefstembewijs aan te vragen.

O (Art. M 6 Kiesbesluit)

Deze bepaling vindt zijn juridische grondslag in artikel M 6, eerste lid, van de Kieswet. Deze bepaling is opnieuw vastgesteld. Uit artikel M 3, vierde en vijfde lid, van de Kieswet volgt dat het stembiljet en het overzicht van de kandidatenlijsten in beginsel per e-mail aan de kiezer worden toegezonden. Dit is geregeld in het eerste lid. Is van een kiezer geen (geldig) e-mailadres bekend of heeft deze aangegeven de bescheiden per post te willen ontvangen, dan ontvangt de kiezer deze stukken per post. De regels voor de verzending per post zijn ongewijzigd overgenomen in het tweede lid.

P (Artt. M 7 t/m M 13 Kiesbesluit)

De regels met betrekking tot de zitting waarin het briefstembureau beslist over de toelating van kiezers die per brief hebben gestemd, zijn niet langer opgenomen in hoofdstuk M van de Kieswet, maar verplaatst naar hoofdstuk N. Als gevolg hiervan zijn de artikelen M 7 tot en met M 13 van het Kiesbesluit vervallen verklaard.

Q (Hoofdstuk N)

Van de mogelijkheid is gebruik gemaakt om hoofdstuk N opnieuw vast te stellen. Dit hoofdstuk bevatte alleen nog een paragraaf 2 met regels over de schorsing en de hervatting van de stemopneming door een briefstembureau.

Artikel N 1

In deze bepaling is gebruikgemaakt van de in artikel N 12 van de Kieswet neergelegde juridische grondslag om nadere regels te stellen over de transportbox. Zie paragraaf 2.1 van het algemeen deel voor een nadere toelichting.

Artikel N 2

In artikel N 11, derde lid, van de Kieswet is bepaald dat het stembureau tot het moment dat de transportbox en de enveloppe worden opgehaald erop toeziet dat de zegels op de transportbox en op de enveloppe niet verbroken worden. Het volstaat als minimaal twee leden van het stembureau bij deze overdracht aanwezig zijn. Mutatis mutandis geldt hetzelfde voor de leden van het briefstembureau.

Artikel N 3

In deze bepaling is gebruikgemaakt van de in artikel N 12 van de Kieswet neergelegde juridische grondslag om nadere regels te stellen over het vervoer van de transportbox, met daarin de gebruikte stembescheiden, en de enveloppe, waarin zich de sleutel van de transportbox en het proces-verbaal van het stembureau bevinden. De regels zijn ingevolge artikel N 35 gelezen in combinatie met artikel N 12 van de Kieswet ook van toepassing indien het de verkiezingsbescheiden van een briefstembureau betreft.

Het eerste lid is geïnspireerd op artikel 10, eerste lid, van de Tijdelijke regeling verkiezingen covid-19. Met de woorden «elk vervoer» is daarin tot uitdrukking gebracht dat deze bepaling niet alleen ziet op het vervoer van de transportbox vanaf de locatie waar het stembureau zitting heeft gehouden. Ook bij latere vervoersbewegingen, bijvoorbeeld vanaf de locatie waar de transportbox tijdelijk is opgeslagen naar de locatie waar het gemeentelijk stembureau zitting houdt, moeten ten minste twee personen per transportmiddel de integriteit van de transportbox en de inhoud ervan bewaken.

Het tweede lid is vergelijkbaar met artikel 10, tweede lid, van de Tijdelijke regeling verkiezingen covid-19, maar ziet in het Kiesbesluit alleen op het vervoer van de transportbox. Met een «afgesloten deel» van een transportmiddel wordt bedoeld dat niet zomaar van buitenaf toegang verkregen mag kunnen worden tot de ruimte waar zich de transportboxen of enveloppen tijdens het vervoer bevinden. Zie ook Stcrt. 2021, 4501, p. 155.

Het derde lid waarborgt dat de transportbox en de enveloppe gescheiden van elkaar worden vervoerd. Zij mogen op hetzelfde moment bij het (brief)stembureau worden opgehaald, maar moeten dan elk in of met een ander transportmiddel worden vervoerd.

Artikel N 4

In deze bepaling is gebruikgemaakt van de in artikel N 12 van de Kieswet neergelegde juridische grondslag om nadere regels te stellen over de opslag van de transportbox, met daarin de gebruikte stembescheiden, en de enveloppe, waarin zich de sleutel van de transportbox en het proces-verbaal van het stembureau bevinden.

Deze regels komen overeen met de regels die eerder in artikel 11a, eerste lid, van de Tijdelijke regeling verkiezingen covid-19 opgenomen zijn geweest. Een transportbox wordt overgebracht naar het gemeentelijk stembureau ten behoeve van de in hoofdstuk Na van de Kieswet bedoelde zitting van het gemeentelijk stembureau, dan wel vanwege een nieuwe stemopneming in opdracht van het centraal stembureau (vgl. art. P 1e Kieswet). Een transportbox wordt overgebracht aan het briefstembureau, indien het de in artikel N 15, eerste lid, onder b, van de Kieswet bedoelde zitting betreft, dan wel vanwege een nieuwe stemopneming in opdracht van het centraal stembureau (vgl. art. P 1f Kieswet). De inhoud van een transportbox wordt vernietigd drie maanden nadat de uitslag van de verkiezing onherroepelijk is vastgesteld (artt. Na 37 en N 33 Kieswet).

Artikel N 5

In deze bepaling is gebruikgemaakt van de in artikel N 12 van de Kieswet neergelegde juridische grondslag om nadere regels te stellen over de overdracht van de transportbox en de enveloppe van een stembureau dan wel, indien artikel N 12 van de Kieswet gelezen wordt in combinatie met artikel N 30 van de Kieswet, het briefstembureau. Zie paragraaf 2.2 van het algemeen deel voor een toelichting op het doel en de functie van het overdrachtsdocument. Bij de overdracht van een transportbox of enveloppe aan het gemeentelijk stembureau wordt ook een overdrachtsdocument overgelegd. In het overdrachtsdocument wordt verantwoording afgelegd over de opslag en, voor zover van toepassing, het vervoer van de transportbox of enveloppe van en naar de opslag. Ter bevordering van de transparantie is in het derde lid voorgeschreven dat het gemeentelijk stembureau in zijn proces-verbaal melding maakt van eventuele bijzonderheden of incidenten die op het overdrachtsdocument staan vermeld.

§ 2. De schorsing van de zitting van het briefstembureau

De bepalingen die in deze paragraaf zijn opgenomen vinden hun juridische grondslag in artikel N 17, derde lid, van de Kieswet. Inhoudelijk zijn zij zowel geïnspireerd op de

bepalingen over het schorsen van de zitting van een stembureau indien zich naar het oordeel van de voorzitter daarvan omstandigheden voordoen in of bij het stemlokaal die de behoorlijke voortgang van de zitting onmogelijk maken – de artikelen J 26 tot en met J 35 van het Kiesbesluit – alsook op de voorziene schorsingen bij de zitting van een briefstembureau als het al voor de dag van de stemming zitting houdt, bedoeld in de artikelen M 7 tot en met M 13 en de artikelen N 9 tot en met N 14 van het Kiesbesluit. Daarbij waren de artikelen M 7 tot en met M 13 van het Kiesbesluit van toepassing indien het een zitting van het briefstembureau betrof die voorafgaand aan de dag van de stemming plaatsvond om een deel van de binnengekomen retourenveloppen te kunnen openen. De artikelen N 9 tot en met N 14 van het Kiesbesluit vormden een nadere uitwerking van de procedure zoals deze in artikel M 9, derde lid, van de Kieswet was opgenomen.

Artikel N 6

Het eerste lid is geïnspireerd op artikel J 26, eerste lid, van het Kiesbesluit. Van de schorsing van de zitting van een briefstembureau wordt niet alleen een kennisgeving bevestigd aan de deur van de locatie waar het briefstembureau zitting houdt indien de zitting is geschorst in verband met omstandigheden die zich in of bij die locatie hebben voorgedaan en die een behoorlijke voortgang van die zitting onmogelijk maken, maar ook in andere gevallen waarin de zitting wordt geschorst. Bijvoorbeeld als op een dag vóór de dag van de stemming alle tot dan toe ontvangen retourenveloppen zijn geopend (en verwerkt) en het briefstembureau op een volgende postzending retourenveloppen wacht.

Nieuw is het tweede lid, waarin is geregeld dat van de schorsing ook melding moet worden gemaakt op de website van de gemeente. Zie daarover paragraaf 2.6 van het algemeen deel.

Artikel N 7

Artikel N 7 van het Kiesbesluit heeft betrekking op de zitting van het briefstembureau waarin het de retourenveloppen opent en besluit over de toelating van kiezers tot de stemming. De eerste twee leden komen overeen met het oude artikel M 9, eerste lid, van het Kiesbesluit. Als de stemming wordt geschorst omdat alle tot dan toe ontvangen retourenveloppen zijn verwerkt, dan maakt de voorzitter van het briefstembureau bekend hoeveel kiezers er die dag tot de stemming zijn toegelaten. Wordt de zitting geschorst omdat zich in of bij de ruimte waar het briefstembureau zitting houdt omstandigheden voordoen die een behoorlijke voortgang van die zitting onmogelijk maken, dan is dit niet vereist. Dit is geregeld in het derde lid. Het vierde lid is gebaseerd op het oude artikel M 9, derde lid. Tot slot is in het vijfde lid geregeld dat elk pak moet worden verzegeld en voorzien van de naam van de gemeente en een beschrijving van de inhoud.

Artikel N 8

Artikel N 8 van het Kiesbesluit heeft betrekking op de zitting van het briefstembureau waarin het de stemopneming verricht. Het eerste lid is geïnspireerd op het oude artikel N 10, eerste lid, eerste zin, van het Kiesbesluit. Als het briefstembureau de stemopneming heeft afgerond van de stemmen die zich bij aanvang van de dag van de stemming in de stembus bevonden, schorst het de zitting om verder te kunnen gaan met het toelaten van kiezers tot de stemming van wie de retourenveloppen later (maar nog wel op tijd) zijn ontvangen. Dit is geregeld in het eerste lid. Het tweede lid bevat een regeling voor het geval de stemopneming onderbroken moet worden, omdat zich in of bij de ruimte waar het briefstembureau zijn werkzaamheden uitvoert omstandigheden voordoen die de behoorlijke voortgang van die zitting onmogelijk maken. In dat geval worden de stembescheiden teruggedaan in de stembus. Uiteraard kan de zitting ook om een andere reden worden geschorst. Bijvoorbeeld omdat zich in de stembus zoveel stembiljetten bevinden, dat de stemopneming niet op één dag kan worden afgerond. Daarvoor bevat deze bepaling geen aanvullende bijzondere regels.

Artikel N 9

Van de schorsing van een zitting van het briefstembureau moet altijd melding worden gemaakt in het proces-verbaal van het briefstembureau. Het betreft beide zittingen als bedoeld in artikel N 15, eerste lid, van de Kieswet. Anders dan voorheen wordt van de geschorste zitting niet een zelfstandig proces-verbaal opgemaakt; daarom wordt het proces-verbaal bij een schorsing ook niet ondertekend.

Artikel N 10

Artikel N 10 is geïnspireerd op het oude artikel M 11 van het Kiesbesluit. Na een schorsing worden, voor zover van toepassing, de stembus, de verzegelde pakken en de verzegelde enveloppe in bewaring gegeven bij de burgemeester.

Artikel N 11

Artikel N 11 is geïnspireerd op het oude artikel M 12 van het Kiesbesluit.

Artikel N 12

Het tweede lid is geïnspireerd op artikel J 34 van het Kiesbesluit. Als de omstandigheden in of bij het briefstembureau zodanig waren dat de stemopneming tussentijds moest worden afgebroken en de stembiljetten geteld en ongeteld in de stembus zijn teruggedaan, moet de stemopneming van die stembus opnieuw worden aangevangen. In alle gevallen kan bij de hervatting van de zitting van een briefstembureau de stemopneming worden voortgezet.

Artikel N 13

De regels voor de schorsing van het briefstembureau gelden ook voor de briefstembureaus die in Aruba, Curaçao of Sint Maarten worden gevestigd. Daarvoor moeten de in Hoofdstuk N, paragraaf 2, neergelegde regels soms iets anders worden gelezen. Dat is geregeld in deze bepaling.

R (Hoofdstuk Na)

Artikel Na 1

Deze bepaling bevat een nadere regel over de werkwijze van het gemeentelijk stembureau. Zij vindt haar juridische grondslag in artikel E 9 van het Kiesbesluit. Indien de locatie waar het gemeentelijk stembureau werkzaamheden uitvoert uit meer dan één ruimte bestaat, is gedurende de tijd dat in deze ruimten werkzaamheden worden uitgevoerd door of ten behoeve van het gemeentelijk stembureau steeds ten minste één lid van het gemeentelijk stembureau aanwezig.

§ 2. De schorsing van de zitting van het gemeentelijk stembureau

Paragraaf 2 van hoofdstuk Na bevat bepalingen over de schorsing van de zitting van het gemeentelijk stembureau. Alle bepalingen in deze paragraaf vinden hun juridische grondslag in artikel Na 8, derde lid, van de Kieswet en zijn primair gebaseerd op de regels voor de schorsing van de zitting van een stembureau tijdens de stemopneming.

Artikel Na 2

Het eerste lid van deze bepaling komt materieel overeen met artikel J 26, eerste lid, van het Kiesbesluit. Naast de bekendmakingen op de deur van de locatie waar het gemeentelijk stembureau zitting houdt, worden de schorsing en het moment waarop de

zitting wordt hervat ook bekendgemaakt op de website van de gemeente. Dit is geregeld in het tweede lid.

Artikel Na 3

In deze bepaling is beschreven wat het gemeentelijk stembureau moet doen op het moment dat zijn voorzitter de zitting schorst. Het maakt daarbij geen verschil of het gemeentelijk stembureau primair is belast met de controle van de processen-verbaal van de stembureaus of een centrale stemopneming uitvoert. In beide gevallen moeten eventuele losse stembescheiden onmiddellijk in pakken worden gedaan, waarna deze pakken terug worden geplaatst in de transportbox. De in het eerste lid beschreven procedure komt daarmee overeen met de in artikel Na 13, vierde lid, en artikel Na 21 van de Kieswet beschreven procedure. Daarna worden het proces-verbaal van elk stembureau, indien van toepassing met inbegrip van het bijbehorende corrigendum, en de sleutel van de transportbox waarin zich de bij dat stembureau behorende stembescheiden bevinden in een te verzegelen enveloppe gedaan. De in het tweede lid beschreven procedure komt daarmee overeen met die in artikel Na 15, eerste en tweede lid, en artikel Na 25 van de Kieswet.

Artikel Na 4

In deze bepaling is geregeld dat van een eventuele schorsing van de zitting van het gemeentelijk stembureau melding moet worden gemaakt in het proces-verbaal van het gemeentelijk stembureau. Anders dan bij de schorsing van de zitting van een stembureau, wordt er dus geen afzonderlijk proces-verbaal opgemaakt van de geschorste zitting. In het tweede lid is aangevuld dat daarbij in elk geval melding gemaakt moet worden van het tijdstip van de schorsing en de aanleiding om te besluiten tot schorsing van de zitting.

Artikelen Na 5 en Na 6

Deze bepalingen komen materieel overeen met respectievelijk artikel J 31 en artikel J 32 van het Kiesbesluit.

Artikel Na 7

Nadat het gemeentelijk stembureau zijn zitting heeft hervat, gaat het verder met de werkzaamheden die het om handen had op het moment dat de zitting werd geschorst. Een vanwege de schorsing afgebroken opneming van stembescheiden mag worden hervat. De regels die betrekking hebben op de hervatting van een gemeentelijk stembureau zijn daarmee gelijk aan de regels die gelden als de zitting van een stembureau halverwege de stemopneming moet worden geschorst. Zie daarover artikel J 36 van het Kiesbesluit.

S (Artt. P 2a t/m P 2d Kiesbesluit)

In de nieuwe artikelen P 2a tot en met P 2b is gebruikgemaakt van de in artikel P 1e, zesde lid, van de Kieswet neergelegde juridische grondslag om nadere regels vast te stellen over het nader onderzoek door het gemeentelijk stembureau. De artikelen P 2c en P 2d vinden hun juridische grondslag in artikel P 1f, eerste lid, van de Kieswet gelezen in combinatie met artikel P 1e, zesde lid, van de Kieswet en bevatten nadere regels voor het nader onderzoek door een briefstembureau.

Artikel P 2a

In artikel P 1e, tweede lid, van de Kieswet is vastgelegd dat het gemeentelijk stembureau zijn nader onderzoek in een openbare zitting verricht. Om een vermeende fout in het proces-verbaal van een stembureau of in zijn eigen proces-verbaal te kunnen onderzoeken, moet het gemeentelijk stembureau beschikken over de voor het nader

onderzoek relevante transportboxen met stembescheiden, de enveloppe (met daarin de sleutel die toegang geeft tot de transportbox) en over de relevante kopieën van de processen-verbaal; de originele zijn immers overgedragen aan het centraal stembureau. Dit is geregeld in het eerste lid.

In het tweede lid is nadrukkelijk vastgelegd dat van de openbare zitting waarin het nader onderzoek wordt verricht proces-verbaal wordt opgemaakt. Op de zitting zelf zijn ingevolge artikel P 1e, derde lid, van de Kieswet dezelfde regels van toepassing als op de eerdere zitting van het gemeentelijk stembureau, hetgeen onder meer met zich brengt dat eventuele bezwaren van aanwezigen door het gemeentelijk stembureau in zijn proces-verbaal van het nader onderzoek worden opgenomen. Ook wordt een afschrift van het proces-verbaal van het nader onderzoek openbaar gemaakt op de gemeentelijke website, en ter inzage gelegd. Bij ministeriële regeling zal een model voor dit proces-verbaal worden vastgesteld.

Artikel P 2b

Deze bepaling bevat een van artikel Na 35 van de Kieswet afwijkende regeling. Het proces-verbaal van het nader onderzoek wordt zo spoedig mogelijk linea recta overgebracht naar het centraal stembureau. Dit is geregeld in het eerste lid.

In het tweede lid is vastgelegd dat als tijdens het nader onderzoek een corrigendum is vastgesteld bij het proces-verbaal van een of meer stembureaus, dan wel het gemeentelijk stembureau, dit corrigendum naar het centraal stembureau wordt overgebracht.

In het derde lid is geregeld dat als het gemeentelijk stembureau programmatuur heeft gebruikt om de uitkomst van de stemming vast te stellen, ook het met deze programmatuur gecorrigeerde bestand langs elektronische weg aan het centraal stembureau ter beschikking moet worden gesteld.

Artikel P 2c

Deze bepaling bevat de regels ten behoeve van een in opdracht van het centraal stembureau uit te voeren nader onderzoek door een briefstembureau naar een vermeende fout in een proces-verbaal. De regels zijn dezelfde als wanneer het een nader onderzoek door een gemeentelijk stembureau betreft.

Artikel P 2d

Het eerste en het tweede lid zijn van toepassing indien het nader onderzoek wordt uitgevoerd door het briefstembureau dat door het college van burgemeester en wethouders in 's-Gravenhage is ingesteld. Het proces-verbaal van het nader onderzoek van dit briefstembureau wordt fysiek naar het centraal stembureau overgebracht. Ook een eventueel vastgesteld corrigendum wordt naar het centraal stembureau overgebracht. Betreft het een briefstembureau in een andere gemeente of in Aruba, Curaçao of Sint Maarten, dan kunnen de bescheiden, net als het geval was bij het eerder vastgestelde proces-verbaal, langs elektronische weg aan het centraal stembureau worden verstrekt. Hiermee is aangesloten bij de procedure zoals deze in de artikelen N 31, derde lid, N 32, tweede lid en N 36 van de Kieswet is neergelegd.

T (Art. P 3 Kiesbesluit)

Artikel P 3 van het Kiesbesluit wordt opnieuw vastgesteld. De redactie is aangepast aan de wijzigingen die door de Wet elektronische publicaties (Stb. 2020, 262) in de Bekendmakingswet zijn aangebracht. In het eerste lid, onder a, is «Nederlandse Staatscourant» daarbij gewijzigd in «Staatscourant»; de officiële naam die in artikel 1, eerste lid, van de Bekendmakingswet aan dit publicatieblad is gegeven.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Hanke Bruins Slot

WIJ **W**ILLEM **A**LEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Besluit van [datum]
tot wijziging van het Kiesbesluit in verband met de Wet nieuwe procedure vaststelling
verkiezingsuitslagen;

**Op de voordracht van Onze Minister van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties van [datum], nr. ...;**
Gelet op ...;

**De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van [datum],
nr. ...);**

**Gezien het nader rapport van [Onze Minister van/voor .../ de
Staatssecretaris van ...] van [datum], nr. ... [, uitgebracht in overeenstemming
met / mede namens Onze Minister(s) van/voor .../ de Staatssecretaris(sen)
van ...];**

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel I

Het Kiesbesluit wordt als volgt gewijzigd:

A

Aan artikel D 4 wordt een onderdeel toegevoegd, luidende:

d. Informatie over de wijze waarop de kiezer zijn stembiljet **ontvangtwil ontvangen
en desgewenst een e-mailadres.**

B

In artikel D 5 worden onder vernummering van het derde en vierde lid tot vijfde en
zesde lid twee leden ingevoegd, luidende:

3. De kiezer vermeldt bij zijn registratieverzoek het e-mailadres waarop hij het
stembiljet wil ontvangen. Indien hij geen e-mailadres vermeldt, wordt hem het
stembiljet per post toegezonden.

4. De kiezer die het stembiljet per post wil ontvangen, vermeldt dit bij zijn
registratieverzoek.

C

1. Artikel E 2 vervalt.

2. Na artikel E 1 worden de volgende artikelen ingevoegd:

Artikel E 2

Het briefstembureau bestaat uit ten minste vijf leden.

Artikel E 3

1. Het gemeentelijk stembureau bestaat uit een voldoende aantal, doch ten minste
vijf leden.

2. In afwijking van het eerste lid bestaat het gemeentelijk stembureau bij de
verkiezing van de leden van de gemeenteraad uit ten minste drie leden.

Artikel E 4

Commented 5.1.2.e Op grond van D 5 Kb kan ook een
mailadres staan geregistreerd (lid 3) terwijl dat adres
niet wordt gebruikt voor verzending van het biljet (lid
4). Dat moet in D 4 dan worden toegevoegd.

1. Voor het houden van een zitting van het gemeentelijk stembureau is de aanwezigheid van ten minste vijf leden op een locatie, onder wie de voorzitter of een plaatsvervangend voorzitter vereist. In afwijking van de vorige zin is de aanwezigheid van drie leden, onder wie de voorzitter of een plaatsvervangend voorzitter, voldoende indien het een verkiezing van de leden van de gemeenteraad betreft.
2. De leden die verhinderd zijn de zitting bij te wonen, geven hiervan onverwijld kennis aan burgemeester en wethouders.
3. Bij ontstentenis van een lid treedt een door of vanwege burgemeester en wethouders aan te wijzen plaatsvervangend lid op.
4. Van de wisselingen in de samenstelling van het gemeentelijk stembureau wordt in het proces-verbaal aantekening gehouden met opgave van de tijd van de vervanging.

Artikel E 5

1. Voor het houden van een zitting van het hoofdstembureau is de aanwezigheid van ten minste drie leden vereist.
2. De leden die verhinderd zijn de zitting bij te wonen, geven hiervan onverwijld kennis aan de voorzitter. Deze zorgt voor de oproeping van plaatsvervangende leden.
3. Bij verhindering van de voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter treedt het oudste lid naar benoeming als voorzitter op dan wel, indien verscheidene leden even oud naar benoeming zijn, het oudste lid.
4. Het hoofdstembureau neemt zijn beslissingen bij meerderheid van stemmen.

Artikel E 6

Artikel E 5 is van toepassing op het nationaal briefstembureau met dien verstande dat de leden die verhinderd zijn de zitting bij te wonen hiervan onverwijld kennisgeven aan het college van burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage.

Artikel E 7

Artikel E 5 is van toepassing op een centraal stembureau, niet zijnde de Kiesraad.

D

Na artikel G 1 wordt in hoofdstuk G een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel G 2

1. Bij de registratie van een logo, bedoeld in artikel G 1a van de Kieswet, verstrekt een politieke groepering aan het centraal stembureau tevens digitaal het logo met als extensie 'Joint Photographic Experts Group' (jpeg) en een resolutie van 300 'Dots per inch' (dpi). Het logo wordt in drie formaten aangeleverd, te weten met:
 - een maximale breedte van 37,5 millimeter en een maximale hoogte van 9,3 millimeter;
 - een maximale breedte van 18,3 millimeter en een maximale hoogte van 9,3 millimeter;
 - een maximale breedte van 12 millimeter en een maximale hoogte van 9,3 millimeter.
2. Het centraal stembureau stelt de geregistreerde logo's digitaal beschikbaar aan Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de burgemeester van 's-Gravenhage.

E

Artikel J 1 wordt als volgt gewijzigd:

- a. Het eerste lid komt te luiden:
 1. Uiterlijk op de vijfde dag voor de dag van stemming bezorgt de burgemeester aan het adres van de kiezers:
 - a. de kandidatenlijsten;
 - b. de adressen en de openingstijden van de stemlokalen;
 - c. de adressen en de zittingstijden van de mobiele stembureaus; en

d. de adressen, de zittingsdag en -tijd van het gemeentelijk stembureau.

Er wordt een lid toegevoegd, luidende:

3. Indien het gemeentelijk stembureau op meer dan één locatie zitting houdt, wordt bij de in het eerste lid, onder d, bedoelde informatie ook voor elk stembureau vermeld op welke locatie en dag het proces-verbaal van het stembureau wordt onderzocht dan wel een centrale stemopneming wordt verricht.

F

Artikel J 10 wordt als volgt gewijzigd:

a. In het eerste lid vervalt onderdeel c, onder vernummering van de onderdelen d en e tot de onderdelen c en d.

b. In het tweede lid, onderdeel c, wordt "De kiezers zijn" vervangen door "Eenieder is".

G

Artikel J 26, tweede lid, vervalt.

H

Artikel J 27, derde lid, wordt als volgt gewijzigd:

a. In onderdeel d vervalt ", dan wel de ingewilligde registratieverzoeken van kiezers in het buitenland".

b. In onderdeel e wordt ", volmachtbewijzen en briefstembewijzen" vervangen door "en volmachtbewijzen".

c. De onderdelen f en g vervallen onder verandering van de puntkomma aan het slot van onderdeel e door een punt.

I

Artikel J 30 komt te luiden:

Artikel J 30

Van de schorsing wordt melding gemaakt in het proces-verbaal van het stembureau.

J

In artikel J 31 wordt het zinsdeel "Onmiddellijk na de ondertekening van het proces-verbaal **wordt dit met de stembus**" vervangen door "Onmiddellijk nadat van de schorsing melding is gemaakt in het proces-verbaal **wordt dit met de verzegelde stembus**".

K

In artikel J 33, eerste lid, vervalt "en stelt het het aantal biljetten opnieuw vast".

L

Na artikel M 2 worden een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel M 2a

1. Het register, bedoeld in artikel M 5, eerste lid, van de Kieswet bevat de volgende gegevens:

Commented [5.1.2.e]: Hierin staat anders dan in N 6 (voor het briefstembureau) niet dat je dit ook op algemeen toegankelijke wijze elektronisch bekendmaakt. Dat kan voordelen hebben, dan weten kiezers dat ze beter ergens anders heen moeten. Anderzijds natuurlijk een administratieve last. Wellicht nog het overwegen waard om het tweede lid te doen luiden "Onverminderd het eerste lid wordt de schorsing alsmede de plaats en tijd waarop de zitting wordt hervat ook op een algemeen toegankelijke wijze elektronisch bekendgemaakt."

Commented [5.1.2.e]: Ontbreekt: 'lid'

Commented [5.1.2.e]: Ik miste hier dat de stembus op grond van J 27, J 28 of J 29 verzegeld moet zijn.

- a. verkiezingscode en nummer van het briefstembewijs of vervangend briefstembewijs;
- b. naam, voorletters, geslacht en geboortedatum van de kiesgerechtigde;
- c. briefstembureau dat het briefstembewijs of vervangend briefstembewijs vermoedelijk ontvangt;
- d. naam of kenmerk van de ambtenaar die de gegevens heeft opgenomen in het register;
- e. aanduiding van een van de volgende redenen van ongeldigheid:
 - 1°. vervangend briefstembewijs verstrekt krachtens artikel M 6b, eerste lid, van de Kieswet;
 - 2°. ongeldig verklaard wegens ontbreken kiesgerechtigdheid of overlijden van de tenaamgestelde;
 - 3°. ongeldig verklaard wegens vastgestelde ontvreemding of andere reden van onrechtmatig in omloop zijn.
- 2. Het uittreksel van ongeldige briefstembewijzen, bedoeld in artikel 5, derde lid, van de Kieswet bevat de gegevens, bedoeld in het eerste lid, onder a, b en e.
- 3. Het uittreksel van geldige briefstembewijzen, bedoeld in artikel 5, derde lid, van de Kieswet bevat de gegevens, bedoeld in het eerste lid, onder a, b en c.

M

Artikel M 4 wordt als volgt gewijzigd:

- a. Het eerste lid wordt als volgt gewijzigd:

1°. Onderdeel a vervalt, onder vernummering van de onderdelen b tot en met d tot de onderdelen a tot en met c.

2°. In onderdeel a (nieuw) wordt "artikel M 13, derde lid, van de Kieswet" vervangen door "artikel E 5, tweede lid, van de Kieswet".

3°. In onderdeel b (nieuw) wordt "artikel M 13, vijfde lid, van de Kieswet" vervangen door "artikel E 5, derde lid, van de Kieswet".

b. In het tweede lid wordt na "De kiezer kan" ingevoegd "de retourenveloppe dan wel", wordt na "diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging" ingevoegd "van Nederland" en vervalt "de Nederlandse leiding van de militaire missie, ".

- c. Er wordt een lid toegevoegd:

3. Bij de uitvoering van het bepaalde in artikel M 7, zevende lid, van de Kieswet zendt het hoofd van de diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging van Nederland in het buitenland alle op een dag door hem ontvangen retourenveloppen zo mogelijk dezelfde dag door aan de burgemeester van 's-Gravenhage.

N

Na artikel M 4 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel M 4a

Het schriftelijk verzoek, bedoeld in artikel M 6b, van de Kieswet, bevat een kopie van:

- a. een geldig document als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht;
- b. een geldig document als bedoeld in artikel 2 van de Wet identificatieplicht BES;
- c. een geldige identiteitskaart van Aruba, Curaçao of Sint Maarten waarop de Nederlandse nationaliteit staat vermeld;
- d. een verklaring over het bezit van het Nederlanderschap; of
- e. een document als bedoeld in artikel J 24, tweede lid, van de Kieswet.

O

Artikel M 6 komt te luiden:

Artikel M 6

1. De stukken, bedoeld in artikel M 6, eerste lid, onder a en b van de Kieswet, worden de kiezer per e-mail toegezonden, tenzij van hem geen e-mailadres bekend is of hij heeft aangegeven deze stukken per post toegezonden te willen krijgen.

2. De stukken, bedoeld in artikel M 6, eerste lid, van de Kieswet, die niet per e-mail worden verzonden, worden per post aan de kiezer gezonden voorzien van een Priority-aanduiding of per koerier.

P

De artikelen M 7 tot en met M 13 vervallen.

Q

Hoofdstuk N komt te luiden:

Hoofdstuk N. De stemopneming

§ 1. Het transport en de opslag

Artikel N 1

1. Een transportbox bevat een met een sleutel te sluiten slot.
2. Een sleutel past niet op het slot van meer dan één transportbox.

Artikel N 2

Tot aan de overdracht van de transportbox, bedoeld in artikel N 11, eerste lid, of artikel N 30, eerste lid, van de Kieswet en de enveloppe, bedoeld in artikel N 11, tweede lid, of artikel N 30, tweede lid, van de Kieswet, dragen ten minste twee leden van het stembureau respectievelijk briefstembureau er zorg voor dat de daarop aangebrachte zegels niet verbroken worden.

Artikel N 3

1. Bij elk vervoer van de transportbox waarborgen ten minste twee personen de integriteit van de transportbox en de inhoud daarvan, daartoe door de burgemeester aangewezen. Het bepaalde in de vorige zin is ook van toepassing op de enveloppe.

2. Tijdens het vervoer bevindt de transportbox zich in een afgesloten deel van het transportmiddel.

3. De transportbox en de enveloppe worden niet gelijktijdig met hetzelfde transportmiddel vervoerd.

Artikel N 4

Tot aan het moment dat de transportbox en de enveloppe worden overgedragen aan het gemeentelijk stembureau, het briefstembureau dan wel de inhoud ervan wordt vernietigd, draagt de burgemeester er zorg voor dat de transportbox en de bijbehorende enveloppe gescheiden van elkaar worden opgeslagen in:

- a. een inbraakvertragende en brandwerende voorziening, waaronder in elk geval worden begrepen een gesloten inbraakwerende waardekast of kluis; of
- b. een ruimte, uitgerust met een inbraakalarmeringssysteem dat in verbinding staat met een door de rijksoverheid toegelaten alarmcentrale; of
- c. een ruimte die onder permanente fysieke (24-uurs) bewaking staat.

Artikel N 5

1. Bij de overdracht van een transportbox of enveloppe aan het gemeentelijk stembureau of briefstembureau wordt vanwege de burgemeester een overdrachtsdocument overgelegd.

Commented 5.1.2.e: Het is de burgemeester die formeel ontvangt (N 11 Kw). Volgens de toelichting kan dit praktisch gedaan worden door de buitendienst, een ingehuurd vervoerder maar ook stembureauleden. Kan daardoor niet onduidelijkheid ontstaan wie er nou gaat over de keuze wie de stukken overdraagt? Deze toevoeging kan dat oplossen.

2. In het overdrachtsdocument wordt verantwoording afgelegd over het vervoer of de opslag van de over te dragen transportbox of enveloppe met inbegrip van de bijzonderheden of incidenten die zich hierbij hebben voorgedaan.

3. Het gemeentelijk stembureau neemt de bijzonderheden of incidenten die in het overdrachtsdocument vermeld worden over in zijn proces-verbaal.

4. Bij ministeriële regeling wordt voor het overdrachtsdocument een model vastgesteld.

§ 2. De schorsing van de zitting van het briefstembureau

Artikel N 6

1. Schorsing van de zitting van het briefstembureau wordt bekendgemaakt door aan de deur van de locatie waar het briefstembureau zitting houdt een kennisgeving te bevestigen dat de zitting is geschorst. Zo spoedig mogelijk wordt op dezelfde wijze bekendgemaakt waar en wanneer de zitting wordt hervat.

2. Onverminderd het eerste lid wordt de schorsing alsmede de plaats en tijd waarop de zitting wordt hervat ook op een algemeen toegankelijke wijze elektronisch bekendgemaakt.

Artikel N 7

1. Indien de in artikel N 15, eerste lid, onder a, van de Kieswet bedoelde zitting is geschorst, wordt de sleuf van de stembus onmiddellijk in tegenwoordigheid van de in het stemlokaal aanwezige kiezers afgesloten.

2. Vervolgens wordt de stembus verzegeld en wordt de sleutel waarmee de stembus is afgesloten, in een te verzegelen enveloppe gedaan.

3. Indien de in het eerste lid bedoelde zitting is geschorst vanwege de in artikel N 17, eerste lid, onder b, van de Kieswet bedoelde grond, stelt het briefstembureau het aantal tot de stemming toegelaten kiezers vast. Dit aantal wordt door de voorzitter aan de aanwezigen bekendgemaakt.

4. Daarna worden in afzonderlijke, te verzegelen, pakken gedaan:

- a. het uittreksel van geldige briefstembewijzen;
- b. het uittreksel van ongeldige briefstembewijzen;
- c. de ingeleverde briefstembewijzen en vervangend briefstembewijzen;
- d. de ingevolge artikel N 18, derde lid, van de Kieswet terzijde gelegde retourenveloppen;

e. de nog niet geopende retourenveloppen.

5. Elk pak wordt verzegeld, voorzien van de naam van de gemeente en een beschrijving van de inhoud.

Artikel N 8

1. Indien het de in artikel N 15, eerste lid, onder b, van de Kieswet bedoelde zitting betreft en de stemmen zijn opgenomen, schorst de voorzitter van het briefstembureau de stemopneming totdat de in artikel N 15, eerste lid, onder a, van de Kieswet bedoelde zitting is afgerond. Artikel N 6 is niet van toepassing.

2. Indien de in het eerste lid bedoelde zitting is geschorst vanwege de in artikel N 17, eerste lid, onder a, van de Kieswet bedoelde grond, worden alle stembiljetten die zich buiten de stembus bevinden daarin teruggedaan. Daarna wordt de stembus gesloten en verzegeld. De sleutel waarmee de stembus is afgesloten, wordt in een te verzegelen enveloppe gedaan.

Artikel N 9

Van de schorsing wordt melding gemaakt in het proces-verbaal van het briefstembureau.

Artikel N 10

De verzegelde stembus, de verzegelde pakken en de verzegelde enveloppe worden, tenzij het een schorsing als bedoeld in artikel N 8, eerste lid, betreft, door de voorzitter bij de burgemeester in bewaring gegeven.

Artikel N 11

De burgemeester stelt tijdig voor de aanvang van de in artikel N 15, eerste lid, onder b, van de Kieswet bedoelde zitting de aan hem overgedragen stembussen en verzegelde enveloppen ter beschikking aan de voorzitter van het briefstembureau.

Artikel N 12

In geval van een schorsing als bedoeld in artikel N 8, tweede lid, opent het briefstembureau na de aanvang van de hervatte zitting de verzegelde enveloppe en de stembus en begint het opnieuw met de stemopneming. In alle andere gevallen waarin de in artikel N 15, eerste lid, onder b, van de Kieswet bedoelde zitting is geschorst zet het briefstembureau na hervatting van de zitting de stemopneming voort.

Artikel N 13

Deze paragraaf is van overeenkomstige toepassing op de briefstembureaus die gevestigd zijn in Aruba, Curaçao en Sint Maarten met dien verstande dat:

- a. de bevoegdheden van de burgemeester bevoegdheden zijn van de vertegenwoordiger van Nederland in Aruba, Curaçao of Sint Maarten;
- b. als locatie van het briefstembureau de locatie van de Vertegenwoordiging van Nederland in het betreffende land wordt aangewezen;
- c. in afwijking van artikel N 7, vijfde lid, niet de naam van de gemeente, maar de naam van het land wordt vermeld.

R

Na hoofdstuk N wordt een hoofdstuk ingevoegd, luidende;

Hoofdstuk Na. Het gemeentelijk stembureau

§. Algemene bepalingen

Artikel Na 1

Indien op een locatie de werkzaamheden door of ten behoeve van het gemeentelijk stembureau in verschillende ruimten worden uitgevoerd, is in elke ruimte ten minste een lid van het gemeentelijk stembureau aanwezig.

Commented 5.1.2.e: Deze bepaling steunt op E 9 Kieswet, is het daarom niet logischer deze te verplaatsen naar E 4 van dit Kiesbesluit. Daar wordt ook meer geregeld over de aanwezigheid van GSB-leden (en het ruimt weer mool op).

§ 2. De schorsing van de zitting van het gemeentelijk stembureau

Artikel Na 2

1. Schorsing van de zitting van het gemeentelijk stembureau wordt bekendgemaakt door aan de deur van de locatie waar het gemeentelijk stembureau zitting houdt een kennisgeving te bevestigen dat de zitting is geschorst. Zo spoedig mogelijk wordt op dezelfde wijze bekendgemaakt waar en wanneer de zitting wordt hervat.

2. Onverminderd het eerste lid wordt de schorsing alsmede de plaats en tijd waarop de zitting wordt hervat ook op een algemeen toegankelijke wijze elektronisch bekendgemaakt.

Artikel Na 3

1. Indien het gemeentelijk stembureau de transportbox en de pakken, bedoeld in artikel N 11, eerste lid, van de Kieswet, heeft geopend, worden de stembescheiden uit de geopende pakken opnieuw ingepakt en verzegeld op de in de artikelen N 2 en N 9 van de Kieswet beschreven wijze. Vervolgens worden de pakken teruggelegd in de transportbox. Daarna wordt de transportbox op slot gedaan en verzegeld.

2. Indien het gemeentelijk stembureau de enveloppe, bedoeld in artikel N 11, tweede lid, van de Kieswet, heeft geopend worden het proces-verbaal van het stembureau en, indien van toepassing, het corrigendum, alsook de sleutel van de transportbox, in een enveloppe gedaan. De enveloppe wordt verzegeld. Op de enveloppe wordt de naam van de gemeente, het nummer van het stembureau en een aanduiding van de verkiezing vermeld.

Artikel Na 4

1. Van de schorsing wordt melding gemaakt in het proces-verbaal van het gemeentelijk stembureau.
2. De melding bevat ten minste informatie omtrent het tijdstip van de schorsing en de aanleiding voor de schorsing.

Artikel Na 5

Het proces-verbaal, de transportboxen en de enveloppen worden door de voorzitter bij de burgemeester in bewaring gegeven.

Artikel Na 6

De burgemeester stelt tijdig voor de aanvang van de hervatte zitting de hem ingevolge artikel Na 6 overgegeven transportboxen en enveloppen ter beschikking van het gemeentelijk stembureau.

Artikel Na 7

Na aanvang van de hervatte zitting hervat het gemeentelijk stembureau zijn werkzaamheden.

S

Na artikel P 2 worden vier artikelen ingevoegd, luidende:

Artikel P 2a

1. Tijdig voorafgaand aan een nader onderzoek als bedoeld in artikel P 1e van de Kieswet brengt de burgemeester de voor dit onderzoek relevante transportbox en enveloppe, bedoeld in artikel N 11 van de Kieswet, alsmede afschriften van de voor dit onderzoek relevante processen-verbaal over naar de locatie waar het gemeentelijk stembureau zitting houdt.
2. Van de zitting wordt proces-verbaal opgemaakt. Op het proces-verbaal van het nader onderzoek zijn dezelfde regels van toepassing als op het proces-verbaal als bedoeld in artikel Na 31 van de Kieswet.
3. Bij ministeriële regeling wordt voor het proces-verbaal een model vastgesteld.

Artikel P 2b

1. Na een nader onderzoek als bedoeld in artikel P 1e van de Kieswet wordt het proces-verbaal van het nader onderzoek, in afwijking van artikel Na 35, eerste lid, van de Kieswet, zo spoedig mogelijk overgebracht naar het centraal stembureau.
2. Indien het gemeentelijk stembureau een corrigendum heeft vastgesteld, wordt tevens zo spoedig mogelijk dit corrigendum naar het centraal stembureau overgebracht.
3. Indien het gemeentelijk stembureau programmatuur heeft gebruikt ten behoeve van de vaststelling van de uitkomst van de stemming, wordt bovendien onverwijld het daarmee gegenereerde en gecorrigeerde digitale bestand verstrekt aan het centraal stembureau.

Artikel P 2c

1. Tijdig voorafgaand aan een nader onderzoek als bedoeld in artikel P 1f van de Kieswet brengt de burgemeester de voor dit onderzoek relevante transportbox en enveloppe, bedoeld in artikel N 30 van de Kieswet, alsmede afschriften van de voor dit onderzoek relevante processen-verbaal over naar de locatie waar het briefstembureau zitting houdt.
2. Van de zitting wordt proces-verbaal opgemaakt. Op het proces-verbaal van het nader onderzoek zijn dezelfde regels van toepassing als op de processen-verbaal bedoeld in artikel N 29 van de Kieswet.
3. Bij ministeriële regeling wordt voor het proces-verbaal een model vastgesteld.
4. Indien het een briefstembureau in Aruba, Curaçao of Sint Maarten betreft worden de aan de burgemeester opgedragen taken verricht door de vertegenwoordiger van Nederland in het betreffende land.

Commented 5.1.2.e: Waarom dit niet ook opnemen in N 9 (over briefstembureaus) en J 30 (stembureaus)? Of ook hier weglaten want misschien veronderstelt lid 1 al dat je melding doet van aanleiding en tijdstip.

Artikel P 2d

1. Na een nader onderzoek als bedoeld in artikel P 1f van de Kieswet wordt het proces-verbaal van het nader onderzoek, in afwijking van artikel N 31, derde lid, van de Kieswet, zo spoedig mogelijk overgebracht naar het centraal stembureau.

2. Indien het briefstembureau een corrigendum heeft vastgesteld, worden tevens zo spoedig mogelijk dit corrigendum naar het centraal stembureau overgebracht.

3. Indien het nader onderzoek niet wordt verricht door het door burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage ingestelde briefstembureau worden, in afwijking van het eerste en tweede lid, het proces-verbaal en, indien van toepassing, het corrigendum langs elektronische weg ter kennis gebracht van het centraal stembureau.

T

Artikel P 3 komt te luiden:

Artikel P 3

De bekendmaking, bedoeld in artikel P 20, tweede lid, van de Kieswet, geschiedt indien het betreft:

- a. de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer, in de **Nederlandse** Staatscourant;
- b. de verkiezing van de leden van provinciale staten, in het provinciaal blad;
- c. de verkiezing van de leden van het algemeen bestuur, in het waterschapsblad; en
- d. de verkiezing van de leden van de gemeenteraad, in het gemeentebblad.

Commented 5.1.2.e: Volgens mij is deze toevoeging niet meer gebruikelijk (wordt in de Kieswet ook zonder gedaan).

Artikel II

Dit besluit treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen verschillend kan worden vastgesteld.

Artikel III

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

NOTA VAN TOELICHTING

I. ALGEMEEN

1. INLEIDING

Met de Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen¹ is een nieuwe procedure om de uitslag van verkiezingen vast te stellen geïntroduceerd. Die wet heeft de Kieswet op een groot aantal onderdelen gewijzigd; enkele wijzigingen nopen ook tot aanpassing van het Kiesbesluit. Daarnaast wordt van de gelegenheid gebruikgemaakt om in het Kiesbesluit op een tweetal punten aanpassingen door te voeren die verband houden met de Wet tot wijziging van de Kieswet in verband met de definitieve invoering van het nieuwe stembiljet voor kiezers buiten Nederland.² Dit besluit voorziet dus in de noodzakelijke aanpassingen ten behoeve van beide wetten.

De aanpassingen worden in het navolgende toegelicht.

2. INHOUD VAN DE AMvB

2.1 Transportbox; vervoer en opslag stembescheiden

De Kieswet regelt dat de leden van de stembureaus en de briefstembureaus na afloop van de stemopneming de stembescheiden, verpakt en verzegeld, in een transportbox moeten doen, die vervolgens moet worden afgesloten en verzegeld. Dit besluit schrijft voor dat de sleutels waarmee de transportboxen worden afgesloten, voor elke transportbox uniek zijn. Het moet dus zijn uitgesloten dat met één sleutel meerdere transportboxen kunnen worden ontsloten. Ook het enkele gebruik van een of meer tie-wraps bij wijze van afsluiting is niet toegestaan: dat zou in strijd zijn met de bepaling dat de transportbox een slot bevat.

Vanaf het moment dat het stembureau de transportbox (met daarin de stembescheiden) en de enveloppe (met daarin de sleutel van de transportbox en het proces-verbaal van het stembureau) overdraagt aan de burgemeester, gaat de verantwoordelijkheid voor de transportbox en de enveloppe over op de burgemeester. Die verantwoordelijkheid loopt door tot het moment dat de burgemeester de transportboxen en enveloppen overdraagt aan het gemeentelijk stembureau. De burgemeester is dus ook verantwoordelijk voor het vervoer (voor zover het vervoer van de enveloppe niet plaatsvindt door het stembureau zelf) en de opslag van de stembescheiden.

Dit besluit regelt, uit oogpunt van risicospreiding, dat het vervoer van de enveloppe gescheiden plaatsvindt van dat van de transportbox. Daarmee wordt voorkomen dat alle stembescheiden van een (brief)stembureau met één actie in verkeerde handen kunnen vallen. Deze maatregel is ook voorgeschreven voor het vervoer van de stembescheiden onder de Tijdelijke wet verkiezingen covid-19³ en, voor gemeenten die experimenteren met een centrale opzet van de stemopneming, onder de Tijdelijke experimentenwet stembiljetten en centrale stemopneming⁴.

Voorts staan de transportbox en de enveloppe tijdens het vervoer onder toezicht. Dat houdt in dat er steeds twee personen per vervoermiddel betrokken zijn bij het vervoer van de transportbox en de enveloppe, zodat die altijd onder toezicht staan, ook als bijvoorbeeld de ophaaldienst de transportboxen bij andere stemlokalen ophaalt. Ook deze maatregel is ontleend aan de regelgeving onder de Tijdelijke wet verkiezingen

¹ Kamerstukken 35489.

² Kamerstukken 35670.

³ Artikel 11a, eerste lid, van de Tijdelijke regeling verkiezingen covid-19.

⁴ Artikel 3, derde lid, onder a, van de Tijdelijke experimentenregeling centrale stemopneming.

covid-19⁵ en, voor experimenteergemeenten, de Tijdelijke experimentenwet stembiljetten en centrale stemopneming⁶.

De burgemeester bepaalt hoe het vervoer plaatsvindt: door (de buitendienst van) de gemeente, of door een ingehuurde vervoerder. Eventueel kan het vervoer, bijvoorbeeld van de enveloppe, ook plaatsvinden door (ten minste) twee leden van het stembureau.

Na afronding van de stemopneming door de stembureaus worden de transportboxen en de enveloppen vervoerd naar ofwel de locatie waar het gemeentelijk stembureau de volgende dag zitting houdt, ofwel naar een opslag waar de spullen gedurende de nacht worden opgeslagen, om van daaruit de volgende dag te worden vervoerd naar de zittingslocatie. In beide gevallen worden de transportboxen en de enveloppen separaat opgeslagen. Ook is voorgeschreven dat de opslag is beveiligd. Zoals ook is geregeld in de Tijdelijke regeling verkiezingen covid-19 (zie art. 11b), vindt de separate opslag plaats in:

- a. een inbraakvertragende en brandwerende voorziening, waaronder in elk geval wordt begrepen een gesloten inbraakwerende waardekast of kluis; of
- b. een ruimte, uitgerust met een inbraakalarmeringssysteem dat in verbinding staat met een door de rijksoverheid toegelaten alarmcentrale; of
- c. een ruimte die onder permanente fysieke (24-uurs) bewaking staat.

Als de opslag niet plaatsvindt op de locatie waar het gemeentelijk stembureau zitting houdt, gelden de volgende dag uiteraard voor het vervoer naar deze locatie dezelfde voorwaarden als voor het vervoer naar de opslaglocatie. De burgemeester is ervoor verantwoordelijk dat alle stembescheiden tijdig voor aanvang van de zitting van het gemeentelijk stembureau worden overgebracht naar de zittingslocatie.

Na afloop van de zitting van het gemeentelijk stembureau moeten de stembescheiden opnieuw en op dezelfde manier worden ingepakt en afgesloten, en vervolgens worden vervoerd naar en opgeslagen op de gewenste opslaglocatie. Voor vervoer en opslag gelden weer dezelfde regels.

Voor briefstembureaus gelden mutatis mutandis dezelfde regels met betrekking tot het vervoer en de opslag van de transportboxen en de enveloppen.

2.2 Overdrachtsdocument

Dit besluit bepaalt dat bij de overdracht van transportboxen en enveloppen aan het gemeentelijk stembureau een overdrachtsdocument wordt overgelegd, waarin door of vanwege de burgemeester melding wordt gemaakt van de overgedragen aantallen transportboxen en enveloppen, en van eventuele bijzonderheden die zich tijdens het vervoer en de opslag hebben voorgedaan. In het overdrachtsdocument wordt verantwoording afgelegd over de gehele periode waarin de burgemeester verantwoordelijk was voor de stembescheiden. Dus vanaf het moment waarop de stembureaus de transportboxen en de enveloppen hebben overgedragen, tot aan het moment dat de transportboxen en enveloppen ter beschikking worden gesteld aan het gemeentelijk stembureau. Voor het overdrachtsdocument wordt bij ministeriële regeling een model vastgesteld.

Aan de hand van het overdrachtsdocument kan het gemeentelijk stembureau nagaan hoe het vervoer en de opslag zijn verlopen en of er documenten of transportboxen ontbreken. Als het gemeentelijk stembureau, gelet op de inhoud van het overdrachtsdocument of om enige andere reden, de inhoud van een of meer transportboxen niet vertrouwt, ligt het op zijn weg om de burgemeester te vragen om, al dan niet met inschakeling van het Openbaar Ministerie, een onderzoek te verrichten. Het gemeentelijk stembureau maakt hiervan melding in zijn proces-verbaal. Ook wordt

⁵ Artikel 10, eerste lid, van de Tijdelijke regeling verkiezingen covid-19.

⁶ Artikel 3, derde lid, onder b, van de Tijdelijke experimentenregeling centrale stemopneming.

voorgeschreven dat het gemeentelijk stembureau eventuele bijzonderheden of incidenten die in het overdrachtsdocument zijn vermeld, overneemt in zijn proces-verbaal. Aan het einde van zijn zitting kan het gemeentelijk stembureau wel het proces-verbaal opmaken en de uitkomsten op gemeenteniveau vaststellen, maar in dit geval met de kanttekening dat er redenen zijn om te twijfelen aan de betrouwbaarheid ervan. Het centraal stembureau, dat de uitslag van de verkiezing vaststelt, zal van deze bijzonderheid eveneens melding maken in zijn proces-verbaal. Het vertegenwoordigend orgaan kan in laatste instantie eventueel besluiten tot een nieuwe stemming voor de kiezers die hierdoor zijn geraakt.

Voor briefstembureaus gelden mutatis mutandis dezelfde regels met betrekking tot het overdrachtsdocument.

2.3 Regels over het gemeentelijk stembureau

2.3.1 Samenstelling gemeentelijk stembureau

De Kieswet regelt dat burgemeester en wethouders voor elke verkiezing een gemeentelijk stembureau instellen⁷, dat uit een bij algemene maatregel van bestuur vast te stellen aantal leden bestaat, van wie er één voorzitter is en ten minste één plaatsvervangend voorzitter (art. E 6, vierde lid). Voorts moeten burgemeester en wethouders een voldoende aantal plaatsvervangende leden benoemen (art. E 7, eerste lid). In dit besluit wordt geregeld dat het gemeentelijk stembureau uit ten minste vijf leden bestaat. Het aantal te benoemen leden zal afhangen van onder meer de grootte van de gemeente, het aantal stembureaus, het aantal aan de orde zijnde verkiezingen en het aantal deelnemende lijsten. Als er in een kleine gemeente één verkiezing wordt gehouden met slechts een gering aantal deelnemende partijen, zal met vijf leden kunnen worden volstaan. Vinden er gelijktijdig meerdere verkiezingen plaats, met veel deelnemende lijsten en in een grote gemeente, dan zijn mogelijk meer leden nodig. Er is geen maximum gesteld aan het aantal leden.

Bij verkiezingen voor gemeenteraden en eilandsraden kan het in kleine gemeenten en in de openbare lichamen lastig zijn om én vijf leden én voldoende plaatsvervangende leden van het gemeentelijk stembureau te vinden, én (ingevolge art. E 14, eerste lid) drie leden van het centraal stembureau. Als er maar een of enkele stembureaus zijn, is dat meestal ook niet nodig. Daarom is bepaald dat het gemeentelijk stembureau bij gemeenteraads- en eilandsraadsverkiezingen uit ten minste drie, in plaats van ten minste vijf leden bestaat. Uiteraard kan ervoor gekozen worden meer dan drie personen te benoemen als lid van het gemeentelijk stembureau.

2.3.2 Zittingslocatie gemeentelijk stembureau

De Kieswet regelt dat het college van burgemeester en wethouders op bij algemene maatregel van bestuur vast te stellen wijze mededeling moet doen van de locatie waar de werkzaamheden voor elk stembureau plaatsvinden, alsmede van de dag en het aanvangstijdstip van de werkzaamheden van het gemeentelijk stembureau op elke aangewezen locatie (zie art. Na 2, vierde lid). In dit besluit wordt geregeld dat het college uiterlijk de veertiende dag voor de stemming door middel van een openbare kennisgeving informatie moet verstrekken over de locatie waar het gemeentelijk stembureau zitting houdt, en over de datum en het aanvangstijdstip van deze zitting.

2.3.3 Werkwijze gemeentelijk stembureau

⁷ Zie artikel E 6. Bij gecombineerde provinciale staten- en waterschapsverkiezingen kunnen zij één gemeentelijk stembureau instellen, dat als zodanig optreedt voor beide verkiezingen. Als een gemeente in het beheersgebied van twee of meer waterschappen ligt, kan er één gemeentelijk stembureau worden ingesteld voor de verschillende waterschapsverkiezingen. Vinden in een gemeente tegelijk twee waterschapsverkiezingen en een provinciale statenverkiezing plaats, dan kan het college dus drie afzonderlijke gemeentelijk stembureaus instellen, maar ook twee of één.

De Kieswet regelt dat gemeenten de keuze krijgen uit twee procedures voor het opnemen (het tellen) van de stemmen:

- 1) Ofwel de stembureaus verrichten op de avond van de stemming een integrale telling; het gemeentelijk stembureau controleert de volgende dag, tijdens een openbare zitting die wordt gehouden op een (of meer) centrale locatie(s), de processen-verbaal van alle stembureaus, en voert een nieuwe telling uit voor die stembureaus die een of meer fouten hebben gemaakt;
- 2) Ofwel een centrale opzet van de stemopneming, waarbij de stembureaus op de avond van de stemming alleen een basistelling op lijstniveau uitvoeren; het gemeentelijk stembureau verricht de volgende dag, tijdens een openbare zitting die wordt gehouden op een (of meer) centrale locatie(s), de integrale telling, inclusief die op kandidaatsniveau.

Uitgangspunt is de eerstgenoemde manier van tellen (optie 1). Het college van burgemeester en wethouders kan besluiten tot een centrale opzet van de stemopneming (centraal tellen; optie 2).

In beide gevallen wordt de zitting van het gemeentelijk stembureau daags na de stemming gehouden.⁸ De werkzaamheden tijdens deze zitting worden in de praktijk voor een belangrijk deel uitgevoerd door ondersteuners (ook wel tellers genoemd). De leden van het gemeentelijk stembureau zijn echter verantwoordelijk – zij ondertekenen ook het proces-verbaal van de zitting, waarin de uitkomsten van de verkiezing op gemeenteniveau worden opgenomen. Om deze verantwoordelijkheid tot uitdrukking te brengen, regelt artikel Na 4, eerste lid, van de Kieswet dat tijdens de zitting van het gemeentelijk stembureau steeds ten minste vijf leden van het gemeentelijk stembureau aanwezig moeten zijn. Vindt de zitting plaats op meerdere locaties, dan moeten op elke locatie ten minste vijf leden aanwezig zijn, onder wie de voorzitter of een plaatsvervangend voorzitter. Bij gemeenteraads- en eilandsraadsverkiezingen geldt een minimum van drie leden. In het voorliggende besluit is de aanvullende regel opgenomen dat als de zitting plaatsvindt op één locatie maar in verschillende ruimten, in elke ruimte ten minste een lid van het gemeentelijk stembureau aanwezig moet zijn. Een soortgelijke regeling is ook voorgeschreven in het Tijdelijk experimentenbesluit stembiljetten en centrale stemopneming.

2.4 Regels over het briefstembureau

In het besluit wordt geregeld dat ook de briefstembureaus uit ten minste vijf leden bestaan, aan te wijzen door burgemeester en wethouders van Den Haag c.q. de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) c.q. burgemeester en wethouders van door de minister van BZK aangewezen gemeente(n) waar een briefstembureau kan worden ingesteld (zie art. E 5 van de Kieswet). Er is geen maximum gesteld aan het aantal leden. Het aantal leden van het briefstembureau wordt met inachtneming van het wettelijke minimum bepaald op grond van een inschatting van het aantal retourenveloppen dat het briefstembureau verwacht te ontvangen.

2.5 Correcties van een proces-verbaal

Als het centraal stembureau het vermoeden heeft dat het gemeentelijk stembureau fouten heeft gemaakt bij de stemopneming of de vaststelling van de uitkomsten daarvan, draagt het het gemeentelijk stembureau op om opnieuw in openbare zitting bijeen te komen, teneinde die vermeende fouten nader te onderzoeken en daartoe, zo nodig, over te gaan tot een geheel of gedeeltelijk nieuwe opneming van de stembescheiden ten aanzien van een of meer stembureaus (art. P 1e, eerste lid, van de Kieswet). In dit besluit wordt geregeld dat het gemeentelijk stembureau van zijn zitting een nieuw proces-verbaal opmaakt. Blijkt dat er fouten zitten in het oorspronkelijke proces-verbaal, dan stelt het gemeentelijk stembureau tevens een corrigendum op. Het

⁸ Bij waterschapsverkiezingen kan de zitting ook worden gehouden op de tweede dag na de stemming; zie art. Na 1, tweede lid, van de Kieswet.

gemeentelijk stembureau maakt op het reeds ter inzage gelegde en gepubliceerde afschrift van het oorspronkelijke proces-verbaal melding van het bestaan van dit corrigendum. Na afloop van de nieuwe zitting van het gemeentelijk stembureau publiceert de burgemeester een afschrift van zowel het oorspronkelijke proces-verbaal (met daarop de aangebrachte melding) als van het corrigendum op de gemeentelijke website. Voorts zorgt de burgemeester dat de fysieke versies van het gewijzigde proces-verbaal, inclusief het bijbehorende corrigendum, naar het centraal stembureau worden gebracht. Als er programmatuur is gebruikt, verstrekt hij ook het daarmee gegenereerde en gecorrigeerde digitale bestand aan het centraal stembureau.

Ook de processen-verbaal van een briefstembureau of het nationaal briefstembureau kunnen correctie behoeven. In dat geval zijn de regels voor correctie van het proces-verbaal van een stembureau of het gemeentelijk stembureau van overeenkomstige toepassing.

Door bovenstaande werkwijze is voor belangstellenden snel duidelijk of er sprake is van correcties op het oorspronkelijke proces-verbaal van het stembureau, het gemeentelijk stembureau of het hoofdstembureau.

2.6 Schorsing van de zitting van een gemeentelijk stembureau of briefstembureau

Het kan nodig zijn de zitting van een gemeentelijk stembureau of een briefstembureau te schorsen. De noodzaak tot schorsing doet zich voor als:

- a. zich naar het oordeel van het gemeentelijk stembureau c.q. het briefstembureau in of nabij de zittingslocatie omstandigheden voordoen die de behoorlijke voortgang van de zitting onmogelijk maken;
- b. de zitting niet op één dag kan worden afgerond.

Op grond van artikel N 17, derde lid en artikel Na 8, derde lid, van de Kieswet, worden in dit besluit enkele regels gesteld over deze schorsing. Deze regels zijn in belangrijke mate ontleend aan de schorsingsregels voor het stembureau als bedoeld in hoofdstuk J, paragraaf 4, van het Kiesbesluit.

De schorsing wordt niet alleen bekendgemaakt door een kennisgeving te bevestigen aan de deur van de zittingslocatie, maar wordt ook op elektronische wijze bekendgemaakt. Op de website van de gemeente zal doorgaans worden vermeld dat de zitting van het gemeentelijk stembureau c.q. het briefstembureau is geschorst, en waar en wanneer de zitting wordt hervat.

Wordt de zitting geschorst nadat een stembus of transportbox is geopend, dan worden alle bescheiden die zich in de stembus of transportbox bevonden, daarin teruggedaan. Vervolgens wordt de stembus of transportbox onmiddellijk in tegenwoordigheid van de aanwezige kiezers afgesloten en verzegeld. Het gemeentelijk stembureau c.q. het briefstembureau maakt in zijn proces-verbaal melding van de schorsing van de zitting. De sleutel van de stembus of transportbox en het proces-verbaal worden in een te verzegelen enveloppe gedaan. Daarna worden de verzegelde enveloppen en de verzegelde stembussen of transportboxen bij de burgemeester in bewaring gegeven. Tijdig voor aanvang van de hervatte zitting stelt de burgemeester de hem in bewaring gegeven enveloppen en stembussen of transportboxen weer ter beschikking aan het gemeentelijk stembureau c.q. het briefstembureau.

2.7 Overig

Van de gelegenheid wordt gebruikgemaakt om het Kiesbesluit op nog een ander onderdeel te wijzigen. Artikel J 1, eerste lid, bepaalt dat de burgemeester de kandidatenlijsten en de adressen en openingstijden van de stemlokalen uiterlijk op de vierde dag van de stemming aan het adres van de kiezers moet bezorgen. Aangezien de stemming in Nederland voor de meeste verkiezingen op een woensdag plaatsvindt

(alleen Europees Parlementsvierkiezingen worden op een donderdag gehouden), zou de bedoelde informatie op de zaterdag voorafgaand aan de stemming moeten worden bezorgd. Echter, als de bij of krachtens de Kieswet voorgeschreven verrichtingen op een zaterdag, zondag of wettelijk erkende feestdag plaatsvinden, treedt ingevolge artikel Z 12, eerste lid, van de Kieswet de eerstvolgende werkdag daarvoor in de plaats. Dat betekent dat de bedoelde informatie uiterlijk op de maandag voor de stemming bij de kiezers moet zijn bezorgd. Voor zover de bezorging via de postbezorging verloopt, geldt dat er op maandag vaak geen post wordt bezorgd. De informatie zou de kiezers dan pas op dinsdag kunnen bereiken: slechts één dag voor de stemming. Om kiezers ruimer de gelegenheid te bieden om zich op de hoogte te stellen van de kandidaten uit wie zij kunnen kiezen en de beschikbare stemlocaties, wordt in dit besluit voorgeschreven dat de bedoelde informatie op de *vijfde* dag voor de stemming aan het adres van de kiezers moet zijn bezorgd (dat wil zeggen: de vrijdag voorafgaand aan de stemming).

3. REGELDRUK EN FINANCIËLE LASTEN VOOR OVERHEID EN BURGER

De voorgestelde wijzigingen hebben geen zelfstandige gevolgen voor burgers, bedrijven, professionals en overheden, anders dan die welke voortvloeien uit de Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen. Verwezen wordt naar wat daarover is overwogen in de memorie van toelichting bij deze wet.⁹

4. OVERGANGSRECHT EN INWERKINGTREDING

Niet alle in dit besluit opgenomen bepalingen zullen op hetzelfde moment in werking treden. Artikel I, onderdelen L en O, treedt in werking op het moment dat de Wet tot wijziging van de Kieswet in verband met de definitieve invoering van het nieuwe stembiljet voor kiezers buiten Nederland in werking treedt. De overige onderdelen treden in werking op het moment dat de Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen in werking treedt.

5. ADVIES EN CONSULTATIE

...

II. ARTIKELSGEWIJS

Artikel I

A en B (Artt. D 4 en D 5 Kiesbesluit)

Op grond van de Wet tot wijziging van de Kieswet in verband met de definitieve invoering van het nieuwe stembiljet voor kiezers buiten Nederland ontvangen kiezers in het buitenland hun stembiljet per e-mail, tenzij zij hun stembiljet per post willen ontvangen of van hen geen e-mailadres bekend is. Voor kiezers die tijdelijk in het buitenland verblijven is dit neergelegd in artikel M 3 van de Kieswet. Voor kiezers die permanent in het buitenland verblijven en het stembiljet per post willen ontvangen, wordt geregeld dat zij bij hun verzoek tot registratie aangeven dat zij het stembiljet op deze wijze willen ontvangen. Hun keuze wordt vastgelegd. Op grond van artikel 16 van de Algemene verordening gegevensbescherming kunnen kiezers in het buitenland vragen om hun gegevens te wijzigen, mochten zij er op een later moment voor kiezen hun stembiljet toch op een andere wijze te willen ontvangen. Dit kan ingevolge artikel D 3, derde lid, van de Kieswet tot negen weken voor de dag van de stemming.

C (Artt. E 2 t/m E 7 Kiesbesluit)

Artikel E 2 wordt opnieuw vastgesteld. Daarnaast worden de artikelen E 3 tot en met E 7 aan hoofdstuk 7 van het Kiesbesluit toegevoegd.

⁹ Kamerstukken II 2020/21, 35489, nr. 3, p. 48/49.

Artikel E 2

Vóór de invoering van de Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen was in artikel M 9, eerste lid, van de Kieswet vastgelegd dat een briefstembureau een stembureau was dat uitsluitend bestemd was voor per brief uit te brengen stemmen. Uit artikel E 1 van het Kiesbesluit volgde dat een briefstembureau ten hoogste zeven leden kon hebben. Gelet op de omvang van de werkzaamheden van het briefstembureau zal dit aantal in veel gevallen onvoldoende zijn. Daarom wordt in het nieuwe artikel E 2 van het Kiesbesluit het aantal leden dat een briefstembureau kan hebben niet langer gemaximeerd. Zie paragraaf 2.4 van het algemeen deel van de toelichting.

Artikel E 3

Deze bepaling vindt zijn juridische grondslag in artikel E 6, vierde lid, van de Kieswet. Wat een voldoende aantal leden is, volgt uit artikel Na 4, eerste en tweede lid, van de Kieswet en het voorgestelde artikel E 3 van het Kiesbesluit. Het is daarmee afhankelijk van de specifieke situatie in een gemeente. Zie paragraaf 2.3.1.

Artikel E 4

Deze bepaling vindt zijn juridische grondslag in artikel E 9 van de Kieswet en bevat nadere regels over de samenstelling van het gemeentelijk stembureau. Deze zijn geïnspireerd op het bestaande artikel E 2, eerste, tweede en derde lid, van het Kiesbesluit en artikel J 12, zesde lid, van de Kieswet. In het tweede lid is bepaald dat de melding van verhindering gedaan moet worden bij het orgaan dat het lid heeft benoemd, maar dit laat onverlet dat het college een ambtenaar kan belasten met het ontvangen en afhandelen van deze meldingen. Het derde lid maakt het namelijk mogelijk dat een bij de gemeente werkzame ambtenaar namens het college een plaatsvervangend lid oproept om alsnog als lid deel uit te maken van het gemeentelijk stembureau in geval van ontstentenis van een of meer leden daarvan. In het vierde lid is geregeld dat van wisselingen in de samenstelling van het gemeentelijk stembureau melding wordt gemaakt in het proces-verbaal.

Artikel E 5

Het nieuwe artikel E 5 is gelijk aan het bestaande artikel E 2 van het Kiesbesluit.

Artikel E 6

Deze bepaling vindt zijn juridische grondslag in artikel E 9e van de Kieswet. De regels voor het geval een lid verhinderd is de zitting van het nationaal briefstembureau bij te wonen zijn dezelfde als wanneer een lid van een hoofdstembureau verhinderd is de zitting van dat orgaan bij te wonen. Er is één verschil. Net als de leden van het gemeentelijk stembureau moeten ook de leden van het nationaal briefstembureau in geval van ontstentenis hun verhindering melden bij het college van burgemeester en wethouders. In de uitvoeringspraktijk zal het college daartoe vermoedelijk een ambtenaar aanwijzen die ook met het oproepen van een plaatsvervanger is belast.

Artikel E 7

Deze bepaling vindt zijn juridische grondslag in artikel E 12 van de Kieswet. Op grond van het oude artikel E 11, derde, vierde en vijfde lid, van de Kieswet traden de hoofdstembureaus voor de verkiezing van de leden van respectievelijk provinciale staten, het algemeen bestuur en de gemeenteraad tevens op als centraal stembureau. Als gevolg daarvan was het oude artikel E 2 van het Kiesbesluit ook van toepassing op zittingen van het centraal stembureau. Bijvoorbeeld de zittingen waarin besluiten werden genomen op verzoeken tot registratie van een aanduiding. De Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen regelt dat er niet langer een hoofdstembureau is bij de

verkiezing van de leden van provinciale staten in provincies die bestaan uit één kieskring, het algemeen bestuur en de gemeenteraad. Met de van toepassingverklaring van artikel E 5 van het Kiesbesluit op het centraal stembureau voor de verkiezing van de leden van provinciale staten in provincies die bestaan uit één kieskring, het algemeen bestuur en de gemeenteraad, blijft de procedure ongewijzigd.

D (Art. G 2 Kiesbesluit)

Het voorgestelde artikel G 2 van het Kiesbesluit is gelijk aan artikel 3 van de Tijdelijke experimentenregeling stembiljetten voor kiezers buiten Nederland (Stcrt. 2013, 35220).

E (Art. J 1 Kiesbesluit)

Het eerste lid van artikel J 1 van het Kiesbesluit is opnieuw geredigeerd. De aanhef en de eerste drie onderdelen vinden hun juridische grondslag in artikel J 4, eerste lid, van de Kieswet. Onderdeel «d» vindt zijn juridische grondslag in artikel Na 2, vierde lid, van de Kieswet. De termijn waarbinnen de genoemde bescheiden aan het adres van de kiezer bezorgd moeten zijn is gewijzigd van de vierde in de vijfde dag voor de dag van de stemming. Zie paragraaf 2.7 van het algemeen deel voor een toelichting van deze wijziging.

In het nieuwe derde lid is onderdeel «d» nader uitgewerkt. Als een gemeentelijk stembureau op meer dan één locatie zitting houdt, dan moet het voor kiezers inzichtelijk worden gemaakt op welke locatie het proces-verbaal van elk stembureau wordt onderzocht dan wel, als er sprake is van een centrale stemopneming, op welke locatie een centrale stemopneming voor elk stembureau wordt uitgevoerd. Op deze manier kunnen kiezers hun stem volgen. Zie ook paragraaf 2.3.2 van het algemeen deel van de toelichting.

F (Art. J 10 Kiesbesluit)

Deze bepaling vindt zijn juridische grondslag in artikel J 6b van de Kieswet. Op grond van artikel J 6 van de Kieswet kan de gemeenteraad bepalen dat tegelijkertijd met de stemming in het stemlokaal een andere, door de gemeenteraad uitgeschreven, stemming plaatsvindt. In artikel J 10, eerste lid, van het Kiesbesluit is vastgelegd dat de burgemeester ten behoeve van deze lokale stemming een aantal verkiezingsbescheiden kan aanwijzen die voor beide stemmingen geldig zijn. Bijvoorbeeld dat de stempas voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal óók het recht geeft om een stem uit te brengen bij de door de gemeenteraad uitgeschreven stemming. Het formulier om een kiezerspas aan te vragen is van deze lijst geschrapt. Kenmerkend voor een kiezerspas is immers dat daarmee buiten de eigen gemeente gestemd kan worden, terwijl dit bij een door de gemeenteraad uitgeschreven stemming niet kan.

Als er pakken met bij de door de gemeenteraad uitgeschreven stembescheiden worden opengemaakt mogen hierbij niet alleen kiezers aanwezig zijn, maar eenieder die daarbij aanwezig wil zijn. Dit is geregeld in het tweede lid. Deze aanpassing vindt plaats in navolging van de wijzigingen die door artikel I, onderdelen EE, GG en HH, van de Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen, in de Kieswet zijn aangebracht.

G (Art. J 26 Kiesbesluit)

Het tweede lid vervalt. Niet langer is voorgeschreven dat er bij het hoofdstembureau melding van gemaakt moet worden als de zitting van een stembureau wordt geschorst. Daarvoor bestaat geen aanleiding meer.

H (Art. J 27 Kiesbesluit)

De ingewilligde registratieverzoeken van kiezers in het buitenland liggen in de praktijk sinds de invoering in 2017 van de permanente registratie van kiezers buiten Nederland niet meer bij de stembureaus. Om die reden is artikel J 27, derde lid, onderdeel d,

aangepast. De wijziging in onderdeel e en het vervallen van de onderdelen f en g houden verband met de zelfstandige positie die de briefstembureaus hebben gekregen met de inwerkingtreding van de Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen.

I en J (Artt. J 30 en J 31 Kiesbesluit)

Deze bepalingen vinden hun juridische grondslag in artikel J 28, tweede lid, van de Kieswet.

Als de zitting van het stembureau wordt geschorst, wordt van deze zitting niet langer een afzonderlijk proces-verbaal opgemaakt. Van de schorsing wordt wel melding gemaakt op het proces-verbaal van het stembureau. Het proces-verbaal wordt echter pas ondertekend op het moment dat de zitting finaal is afgerond.

K (Art. J 33 Kiesbesluit)

Voor de invoering van de Wet van 3 juli 2013 (Stb. 2013, 289) werden er door stembureaus zogenoemde contexttellingen uitgevoerd, waaronder een telling van het aantal stembiljetten dat bij aanvang van de stemming aanwezig was. Deze tellingen zijn per 1 december 2013 afgeschaft (Stb. 2013, 378). Ook in het kader van de schorsing van de zitting werden in het verleden contexttellingen uitgevoerd. Na een schorsing van de stemming moest het stembureau eerst het aantal voor het vervolg van de stemming nog beschikbare ongebruikte stembiljetten vaststellen. Deze contexttelling wordt nu geschrapt.

L (Art. M 2a Kiesbesluit)

Deze bepaling vindt zijn juridische grondslag in artikel M 7a, onder c, van de Kieswet. De tekst van deze bepaling is overgenomen uit artikel 4 van de Tijdelijke experimentenregeling stembiljetten voor kiezers buiten Nederland, zoals gewijzigd bij besluit van 26 november 2020 (Stcrt. 2020, 63222). De verwijzingen naar andere wetsbepalingen zijn hierbij geactualiseerd.

M (Art. M 4 Kiesbesluit)

Deze bepaling vindt zijn juridische grondslag in artikel M 7a, onder b, van de Kieswet. De wijzigingen in deze bepaling houden verband met het schrappen van de mogelijkheid om briefstembureaus in te stellen bij de diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging van Nederland in het buitenland en het schrappen van de mogelijkheid briefstembureaus in te stellen bij militaire missies. Daarnaast is in het tweede lid verduidelijkt dat het daarin bepaalde ook van toepassing is als een kiezer de aan hem ter beschikking gestelde retourenveloppe wil adresseren aan, bijvoorbeeld, de diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging van Nederland in het land waar hij verblijft. Mogelijk kan dit hem portokosten besparen. Dat ook een andere enveloppe dan de ter beschikking gestelde retourenveloppe voor de retourzending gebruikt mag worden volgt uit artikel M 7, vijfde lid, van de Kieswet.

Op grond van artikel M 7, zevende lid, vierde volzin, van de Kieswet is het hoofd van de diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging van Nederland in het buitenland ervoor verantwoordelijk dat de retourenveloppen die uiterlijk op de vijfde dag voor de dag van de stemming om tien uur lokale tijd in zijn bezit zijn, tijdig in het bezit komen van de burgemeester van 's-Gravenhage. Om te waarborgen dat zoveel mogelijk retourenveloppen metterdaad tijdig worden ontvangen door de burgemeester, is in de derde volzin van hetzelfde lid voorgescreven dat het hoofd van de diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging de retourenveloppen die hij ontvangt onmiddellijk moet doorsturen. Het nieuwe derde lid van artikel M 4 van het Kiesbesluit specificceert dat het wél mogelijk is om alle retourenveloppen die op één dag worden ontvangen in één zending aan de burgemeester te doen toekomen. Maar een ontvangen retourenveloppe moet wel zo mogelijk dezelfde dag naar Nederland worden doorgestuurd. Het opsparen van retourenveloppen teneinde een of meer grotere zendingen naar Nederland te kunnen sturen is in strijd met de Kieswet en daarom niet toegestaan.

N (Art. M 4a Kiesbesluit)

Stemgerechtigden aan wie het is toegestaan om per brief te stemmen maar van wie het briefstembewijs in het ongerede is geraakt of niet is aangekomen, kunnen een vervangend briefstembewijs aanvragen. Dit is geregeld in artikel M 6b van de Kieswet. Zij moeten bij hun aanvraag een kopie bijvoegen van een document waarmee zij zich als Nederlander identificeren. In deze bepaling worden de documenten opgesomd waarvan een kopie bij de aanvraag van een vervangend briefstembewijs kan worden gevoegd. Het betreft in de eerste plaats de eerder in artikel M 6b, derde en vierde lid, van de Kieswet genoemde documenten: een geldig document als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht, een verklaring over het bezit van het Nederlanderschap en een document als bedoeld in artikel J 24, tweede lid, van de Kieswet. Daarnaast kan ook een kopie van een geldige identiteitskaart als bedoeld in artikel 2 van de Wet identificatieplicht BES worden gebruikt. Bijvoorbeeld een identiteitskaart van Bonaire, Sint Eustatius of Saba; of een geldig rijbewijs, als bedoeld in de wegeverkeerswetgeving van Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Ook een geldige identiteitskaart van Aruba, Curaçao of Sint Maarten waarop de Nederlandse nationaliteit staat vermeld, kan worden gebruikt om een vervangend briefstembewijs aan te vragen.

O (Art. M 6 Kiesbesluit)

Deze bepaling vindt zijn juridische grondslag in artikel M 6, eerste lid, van de Kieswet. Deze bepaling is opnieuw vastgesteld. Uit artikel M 3, vierde en vijfde lid, van de Kieswet volgt dat het stembiljet en het overzicht van de kandidatenlijsten in beginsel per e-mail aan de kiezer worden toegezonden. Dit is geregeld in het eerste lid. Is van een kiezer geen (geldig) e-mailadres bekend of heeft deze aangegeven de bescheiden per post te willen ontvangen, dan ontvangt de kiezer deze stukken per post. De regels voor de verzending per post zijn ongewijzigd overgenomen in het tweede lid.

P (Artt. M 7 t/m M 13 Kiesbesluit)

De regels met betrekking tot de zitting waarin het briefstembureau beslist over de toelating van kiezers die per brief hebben gestemd, zijn niet langer opgenomen in hoofdstuk M van de Kieswet, maar verplaatst naar hoofdstuk N. Als gevolg hiervan zijn de artikelen M 7 tot en met M 13 van het Kiesbesluit vervallen verklaard.

Q (Hoofdstuk N)

Van de mogelijkheid is gebruik gemaakt om hoofdstuk N opnieuw vast te stellen. Dit hoofdstuk bevatte alleen nog een paragraaf 2 met regels over de schorsing en de hervatting van de stemopneming door een briefstembureau.

Artikel N 1

In deze bepaling is gebruikgemaakt van de in artikel N 12 van de Kieswet neergelegde juridische grondslag om nadere regels te stellen over de transportbox. Zie paragraaf 2.1 van het algemeen deel voor een nadere toelichting.

Artikel N 2

In artikel N 11, derde lid, van de Kieswet is bepaald dat het stembureau tot het moment dat de transportbox en de enveloppe worden opgehaald erop toeziet dat de zegels op de transportbox en op de enveloppe niet verbroken worden. Het volstaat als minimaal twee leden van het stembureau bij deze overdracht aanwezig zijn. Mutatis mutandis geldt hetzelfde voor de leden van het briefstembureau.

Artikel N 3

In deze bepaling is gebruikgemaakt van de in artikel N 12 van de Kieswet neergelegde juridische grondslag om nadere regels te stellen over het vervoer van de transportbox, met daarin de gebruikte stembescheiden, en de enveloppe, waarin zich de sleutel van de transportbox en het proces-verbaal van het stembureau bevinden. De regels zijn ingevolge artikel N 35 gelezen in combinatie met artikel N 12 van de Kieswet ook van toepassing indien het de verkiezingsbescheiden van een briefstembureau betreft.

Het eerste lid is geïnspireerd op artikel 10, eerste lid, van de Tijdelijke regeling verkiezingen covid-19. Met de woorden «elk vervoer» is daarin tot uitdrukking gebracht dat deze bepaling niet alleen ziet op het vervoer van de transportbox vanaf de locatie waar het stembureau zitting heeft gehouden. Ook bij latere vervoersbewegingen, bijvoorbeeld vanaf de locatie waar de transportbox tijdelijk is opgeslagen naar de locatie waar het gemeentelijk stembureau zitting houdt, moeten ten minste twee personen per transportmiddel de integriteit van de transportbox en de inhoud ervan bewaken.

Het tweede lid is vergelijkbaar met artikel 10, tweede lid, van de Tijdelijke regeling verkiezingen covid-19, maar ziet in het Kiesbesluit alleen op het vervoer van de transportbox. Met een «afgesloten deel» van een transportmiddel wordt bedoeld dat niet zomaar van buitenaf toegang verkregen mag kunnen worden tot de ruimte waar zich de transportboxen of enveloppen tijdens het vervoer bevinden. Zie ook Stcrt. 2021, 4501, p. 155.

Het derde lid waarborgt dat de transportbox en de enveloppe gescheiden van elkaar worden vervoerd. Zij mogen op hetzelfde moment bij het (brief)stembureau worden opgehaald, maar moeten dan elk in of met een ander transportmiddel worden vervoerd.

Artikel N 4

In deze bepaling is gebruikgemaakt van de in artikel N 12 van de Kieswet neergelegde juridische grondslag om nadere regels te stellen over de opslag van de transportbox, met daarin de gebruikte stembescheiden, en de enveloppe, waarin zich de sleutel van de transportbox en het proces-verbaal van het stembureau bevinden.

Deze regels komen overeen met de regels die eerder in artikel 11a, eerste lid, van de Tijdelijke regeling verkiezingen covid-19 opgenomen zijn geweest. Een transportbox wordt overgebracht naar het gemeentelijk stembureau ten behoeve van de in hoofdstuk Na van de Kieswet bedoelde zitting van het gemeentelijk stembureau, dan wel vanwege een nieuwe stemopneming in opdracht van het centraal stembureau (vgl. art. P 1e Kieswet). Een transportbox wordt overgebracht aan het briefstembureau, indien het de in artikel N 15, eerste lid, onder b, van de Kieswet bedoelde zitting betreft, dan wel vanwege een nieuwe stemopneming in opdracht van het centraal stembureau (vgl. art. P 1f Kieswet). De inhoud van een transportbox wordt vernietigd drie maanden nadat de uitslag van de verkiezing onherroepelijk is vastgesteld (artt. Na 37 en N 33 Kieswet).

Artikel N 5

In deze bepaling is gebruikgemaakt van de in artikel N 12 van de Kieswet neergelegde juridische grondslag om nadere regels te stellen over de overdracht van de transportbox en de enveloppe van een stembureau dan wel, indien artikel N 12 van de Kieswet gelezen wordt in combinatie met artikel N 30 van de Kieswet, het briefstembureau. Zie paragraaf 2.2 van het algemeen deel voor een toelichting op het doel en de functie van het overdrachtsdocument. Bij de overdracht van een transportbox of enveloppe aan het gemeentelijk stembureau wordt ook een overdrachtsdocument overgelegd. In het overdrachtsdocument wordt verantwoording afgelegd over de opslag en, voor zover van toepassing, het vervoer van de transportbox of enveloppe van en naar de opslag. Ter bevordering van de transparantie is in het derde lid voorgescreven dat het gemeentelijk stembureau in zijn proces-verbaal melding maakt van eventuele bijzonderheden of incidenten die op het overdrachtsdocument staan vermeld.

§ 2. De schorsing van de zitting van het briefstembureau

De bepalingen die in deze paragraaf zijn opgenomen vinden hun juridische grondslag in artikel N 17, derde lid, van de Kieswet. Inhoudelijk zijn zij zowel geïnspireerd op de

Commented 5.1.2.e: 4502

bepalingen over het schorsen van de zitting van een stembureau indien zich naar het oordeel van de voorzitter daarvan omstandigheden voordoen in of bij het stemlokaal die de behoorlijke voortgang van de zitting onmogelijk maken – de artikelen J 26 tot en met J 35 van het Kiesbesluit – alsook op de voorziene schorsingen bij de zitting van een briefstembureau als het al voor de dag van de stemming zitting houdt, bedoeld in de artikelen M 7 tot en met M 13 en de artikelen N 9 tot en met N 14 van het Kiesbesluit. Daarbij waren de artikelen M 7 tot en met M 13 van het Kiesbesluit van toepassing indien het een zitting van het briefstembureau betrof die voorafgaand aan de dag van de stemming plaatsvond om een deel van de binnengekomen retourenveloppen te kunnen openen. De artikelen N 9 tot en met N 14 van het Kiesbesluit vormden een nadere uitwerking van de procedure zoals deze in artikel M 9, derde lid, van de Kieswet was opgenomen.

Artikel N 6

Het eerste lid is geïnspireerd op artikel J 26, eerste lid, van het Kiesbesluit. Van de schorsing van de zitting van een briefstembureau wordt niet alleen een kennisgeving bevestigd aan de deur van de locatie waar het briefstembureau zitting houdt indien de zitting is geschorst in verband met omstandigheden die zich in of bij die locatie hebben voorgedaan en die een behoorlijke voortgang van die zitting onmogelijk maken, maar ook in andere gevallen waarin de zitting wordt geschorst. Bijvoorbeeld als op een dag vóór de dag van de stemming alle tot dan toe ontvangen retourenveloppen zijn geopend (en verwerkt) en het briefstembureau op een volgende postzending retourenveloppen wacht.

Nieuw is het tweede lid, waarin is geregeld dat van de schorsing ook melding moet worden gemaakt op de website van de gemeente. Zie daarover paragraaf 2.6 van het algemeen deel.

Artikel N 7

Artikel N 7 van het Kiesbesluit heeft betrekking op de zitting van het briefstembureau waarin het de retourenveloppen opent en besluit over de toelating van kiezers tot de stemming. De eerste twee leden komen overeen met het oude artikel M 9, eerste lid, van het Kiesbesluit. Als de stemming wordt geschorst omdat alle tot dan toe ontvangen retourenveloppen zijn verwerkt, dan maakt de voorzitter van het briefstembureau bekend hoeveel kiezers er die dag tot de stemming zijn toegelaten. Wordt de zitting geschorst omdat zich in of bij de ruimte waar het briefstembureau zitting houdt omstandigheden voordoen die een behoorlijke voortgang van die zitting onmogelijk maken, dan is dit niet vereist. Dit is geregeld in het derde lid. Het vierde lid is gebaseerd op het oude artikel M 9, ~~derde~~-vierde lid. Tot slot is in het vijfde lid geregeld dat elk pak moet worden verzegeld en voorzien van de naam van de gemeente en een beschrijving van de inhoud.

Artikel N 8

Artikel N 8 van het Kiesbesluit heeft betrekking op de zitting van het briefstembureau waarin het de stemopneming verricht. Het eerste lid is geïnspireerd op het oude artikel N 10, eerste lid, eerste zin, van het Kiesbesluit. Als het briefstembureau de stemopneming heeft afgerond van de stemmen die zich bij aanvang van de dag van de stemming in de stembus bevonden, schorst het de zitting om verder te kunnen gaan met het toelaten van kiezers tot de stemming van wie de retourenveloppen later (maar nog wel op tijd) zijn ontvangen. Dit is geregeld in het eerste lid. Het tweede lid bevat een regeling voor het geval de stemopneming onderbroken moet worden, omdat zich in of bij de ruimte waar het briefstembureau zijn werkzaamheden uitvoert omstandigheden voordoen die de behoorlijke voortgang van die zitting onmogelijk maken. In dat geval worden de stembescheiden teruggedaan in de stembus. Uiteraard kan de zitting ook om een andere reden worden geschorst. Bijvoorbeeld omdat zich in de stembus zoveel stembiljetten bevinden, dat de stemopneming niet op één dag kan worden afgerond. Daarvoor bevat deze bepaling geen aanvullende bijzondere regels.

Artikel N 9

Van de schorsing van een zitting van het briefstembureau moet altijd melding worden gemaakt in het proces-verbaal van het briefstembureau. Het betreft beide zittingen als bedoeld in artikel N 15, eerste lid, van de Kieswet. Anders dan voorheen wordt van de geschorste zitting niet een zelfstandig proces-verbaal opgemaakt; daarom wordt het proces-verbaal bij een schorsing ook niet ondertekend.

Artikel N 10

Artikel N 10 is geïnspireerd op het oude artikel M 11 van het Kiesbesluit. Na een schorsing worden, voor zover van toepassing, de stembus, de verzegelde pakken en de verzegelde enveloppe in bewaring gegeven bij de burgemeester.

Artikel N 11

Artikel N 11 is geïnspireerd op het oude artikel M 12 van het Kiesbesluit.

Artikel N 12

Het tweede lid Dit artikel is geïnspireerd op artikel J 34 van het Kiesbesluit. Als de omstandigheden in of bij het briefstembureau zodanig waren dat de stemopneming tussentijds moest worden afgebroken en de stembiljetten geteld en ongeteld in de stembus zijn teruggedaan, moet de stemopneming van die stembus opnieuw worden aangevangen. In alle andere gevallen kan bij de hervatting van de zitting van een briefstembureau de stemopneming worden voortgezet.

Commented 5.1.2.e Er is geen tweede lid (meer?) in het voorgestelde artikel N 12 conceptbesluit.

Artikel N 13

De regels voor de schorsing van het briefstembureau gelden ook voor de briefstembureaus die in Aruba, Curaçao of Sint Maarten worden gevestigd. Daarvoor moeten de in Hoofdstuk N, paragraaf 2, neergelegde regels soms iets anders worden gelezen. Dat is geregeld in deze bepaling.

R (Hoofdstuk Na)

Artikel Na 1

Deze bepaling bevat een nadere regel over de werkwijze van het gemeentelijk stembureau. Zij vindt haar juridische grondslag in artikel E 9 van het Kiesbesluit. Indien de locatie waar het gemeentelijk stembureau werkzaamheden uitvoert uit meer dan één ruimte bestaat, is gedurende de tijd dat in deze ruimten werkzaamheden worden uitgevoerd door of ten behoeve van het gemeentelijk stembureau steeds ten minste één lid van het gemeentelijk stembureau aanwezig.

§ 2. De schorsing van de zitting van het gemeentelijk stembureau

Paragraaf 2 van hoofdstuk Na bevat bepalingen over de schorsing van de zitting van het gemeentelijk stembureau. Alle bepalingen in deze paragraaf vinden hun juridische grondslag in artikel Na 8, derde lid, van de Kieswet en zijn primair gebaseerd op de regels voor de schorsing van de zitting van een stembureau tijdens de stemopneming.

Artikel Na 2

Het eerste lid van deze bepaling komt materieel overeen met artikel J 26, eerste lid, van het Kiesbesluit. Naast de bekendmakingen op de deur van de locatie waar het gemeentelijk stembureau zitting houdt, worden de schorsing en het moment waarop de

zitting wordt hervat ook bekendgemaakt op de website van de gemeente. Dit is geregeld in het tweede lid.

Artikel Na 3

In deze bepaling is beschreven wat het gemeentelijk stembureau moet doen op het moment dat zijn voorzitter de zitting schorst. Het maakt daarbij geen verschil of het gemeentelijk stembureau primair is belast met de controle van de processen-verbaal van de stembureaus of een centrale stemopneming uitvoert. In beide gevallen moeten eventuele losse stembescheiden onmiddellijk in pakken worden gedaan, waarna deze pakken terug worden geplaatst in de transportbox. De in het eerste lid beschreven procedure komt daarmee overeen met de in artikel Na 13, vierde lid, en artikel Na 21 van de Kieswet beschreven procedure. Daarna worden het proces-verbaal van elk stembureau, indien van toepassing met inbegrip van het bijbehorende corrigendum, en de sleutel van de transportbox waarin zich de bij dat stembureau behorende stembescheiden bevinden in een te verzegelen enveloppe gedaan. De in het tweede lid beschreven procedure komt daarmee overeen met die in artikel Na 15, eerste en tweede lid, en artikel Na 25 van de Kieswet.

Artikel Na 4

In deze bepaling is geregeld dat van een eventuele schorsing van de zitting van het gemeentelijk stembureau melding moet worden gemaakt in het proces-verbaal van het gemeentelijk stembureau. Anders dan bij de schorsing van de zitting van een stembureau, wordt er dus geen afzonderlijk proces-verbaal opgemaakt van de geschorste zitting. In het tweede lid is aangevuld dat daarbij in elk geval melding gemaakt moet worden van het tijdstip van de schorsing en de aanleiding om te besluiten tot schorsing van de zitting.

Artikelen Na 5 en Na 6

Deze bepalingen komen materieel overeen met respectievelijk artikel J 31 en artikel J 32 van het Kiesbesluit.

Artikel Na 7

Nadat het gemeentelijk stembureau zijn zitting heeft hervat, gaat het verder met de werkzaamheden die het om handen had op het moment dat de zitting werd geschorst. Een vanwege de schorsing afgebroken opneming van stembescheiden mag worden hervat. De regels die betrekking hebben op de hervatting van een gemeentelijk stembureau zijn daarmee gelijk aan de regels die gelden als de zitting van een stembureau halverwege de stemopneming moet worden geschorst. Zie daarover artikel J 36 van het Kiesbesluit.

S (Artt. P 2a t/m P 2d Kiesbesluit)

In de nieuwe artikelen P 2a tot en met P 2b is gebruikgemaakt van de in artikel P 1e, zesde lid, van de Kieswet neergelegde juridische grondslag om nadere regels vast te stellen over het nader onderzoek door het gemeentelijk stembureau. De artikelen P 2c en P 2d vinden hun juridische grondslag in artikel P 1f, eerste lid, van de Kieswet gelezen in combinatie met artikel P 1e, zesde lid, van de Kieswet en bevatten nadere regels voor het nader onderzoek door een briefstembureau.

Artikel P 2a

In artikel P 1e, tweede lid, van de Kieswet is vastgelegd dat het gemeentelijk stembureau zijn nader onderzoek in een openbare zitting verricht. Om een vermeende fout in het proces-verbaal van een stembureau of in zijn eigen proces-verbaal te kunnen onderzoeken, moet het gemeentelijk stembureau beschikken over de voor het nader

onderzoek relevante transportboxen met stembescheiden, de enveloppe (met daarin de sleutel die toegang geeft tot de transportbox) en over de relevante kopieën van de processen-verbaal; de originele zijn immers overgedragen aan het centraal stembureau. Dit is geregeld in het eerste lid.

In het tweede lid is nadrukkelijk vastgelegd dat van de openbare zitting waarin het nader onderzoek wordt verricht proces-verbaal wordt opgemaakt. Op de zitting zelf zijn ingevolge artikel P 1e, derde lid, van de Kieswet dezelfde regels van toepassing als op de eerdere zitting van het gemeentelijk stembureau, hetgeen onder meer met zich brengt dat eventuele bezwaren van aanwezigen door het gemeentelijk stembureau in zijn proces-verbaal van het nader onderzoek worden opgenomen. Ook wordt een afschrift van het proces-verbaal van het nader onderzoek openbaar gemaakt op de gemeentelijke website, en ter inzage gelegd. Bij ministeriële regeling zal een model voor dit proces-verbaal worden vastgesteld.

Artikel P 2b

Deze bepaling bevat een van artikel Na 35 van de Kieswet afwijkende regeling. Het proces-verbaal van het nader onderzoek wordt zo spoedig mogelijk linea recta overgebracht naar het centraal stembureau. Dit is geregeld in het eerste lid.

In het tweede lid is vastgelegd dat als tijdens het nader onderzoek een corrigendum is vastgesteld bij het proces-verbaal van een of meer stembureaus, dan wel het gemeentelijk stembureau, dit corrigendum naar het centraal stembureau wordt overgebracht.

In het derde lid is geregeld dat als het gemeentelijk stembureau programmatuur heeft gebruikt om de uitkomst van de stemming vast te stellen, ook het met deze programmatuur gecorrigeerde bestand langs elektronische weg aan het centraal stembureau ter beschikking moet worden gesteld.

Artikel P 2c

Deze bepaling bevat de regels ten behoeve van een in opdracht van het centraal stembureau uit te voeren nader onderzoek door een briefstembureau naar een vermeende fout in een proces-verbaal. De regels zijn dezelfde als wanneer het een nader onderzoek door een gemeentelijk stembureau betreft.

Artikel P 2d

Het eerste en het tweede lid zijn van toepassing indien het nader onderzoek wordt uitgevoerd door het briefstembureau dat door het college van burgemeester en wethouders in 's-Gravenhage is ingesteld. Het proces-verbaal van het nader onderzoek van dit briefstembureau wordt fysiek naar het centraal stembureau overgebracht. Ook een eventueel vastgesteld corrigendum wordt naar het centraal stembureau overgebracht. Betreft het een briefstembureau in een andere gemeente of in Aruba, Curaçao of Sint Maarten, dan kunnen de bescheiden, net als het geval was bij het eerder vastgestelde proces-verbaal, langs elektronische weg aan het centraal stembureau worden verstrekt. Hiermee is aangesloten bij de procedure zoals deze in de artikelen N 31, derde lid, N 32, tweede lid en N 36 van de Kieswet is neergelegd.

T (Art. P 3 Kiesbesluit)

Artikel P 3 van het Kiesbesluit wordt opnieuw vastgesteld. De redactie is aangepast aan de wijzigingen die door de Wet elektronische publicaties (Stb. 2020, 262) in de Bekendmakingswet zijn aangebracht. In het eerste lid, onder a, is «Nederlandse Staatscourant» daarbij gewijzigd in «Staatscourant»; de officiële naam die in artikel 1, eerste lid, van de Bekendmakingswet aan dit publicatieblad is gegeven.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Hanke Bruins Slot

Oplegger Kiesraad

Agendapunt: <i>In te vullen door directiesecretaris</i>	
Onderwerp	Advies over wijziging Kiesbesluit in verband met de nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen en de invoering van het nieuwe stembiljet voor kiezers buiten Nederland
Datum bespreking	28-3-2022
Aantal bijlagen	3
Contactpersoon	5.1.2.e
Intern Telefoonnummer	
Karakter bespreking	☒ Besluiten ☐ Hamerstuk (geen bespreking) ☐ Bespreken ☐ Ter informatie
Interne afstemming	☐ Nvt ☒ Akkoord directie DO-B 22-3-2022 ☐ JZKA, met wie: ☐ I&I, met wie: ☐ RKV, met wie:
Externe afstemming	☐ Nvt ☐ BZK, met:
	☒ VNG, met: senior juridisch adviseur, Team Recht
	☐ NVVB, met:
	☒ Andere stakeholder, nl.: brainstorm met bureau en leden Kiesraad
Korte samenvatting van de inhoud en risico's	<p>De Kiesraad is om advies gevraagd door de minister van BZK over een voorgenomen wijziging van het Kiesbesluit. Er is een conceptadvies opgesteld. Over de technische eisen aan logo's wordt een heel concreet voorstel gedaan om BZK ons punt daar goed duidelijk te maken (eerdere opmerkingen hebben niet het gewenste effect gehad).</p> <p>Op het punt van de technische eisen aan telbestanden tonen we BZK onze bereidheid om daarover na te denken. Dit omdat er momenteel geen beeld is welke eisen we daarin zouden willen voorstellen.</p>
Voorgestelde besluit(en)	De Kiesraad wordt gevraagd: 1. Het conceptadvies over te nemen en vast te stellen
Afgestemd met Bedrijfsvoering	☒ Nvt ☐ Ja, akkoord door: ☐ Past binnen bestedingsplan ☐ Past niet binnen bestedingsplan ☐ Eventuele Financiële/personele consequenties:
Afgestemd met Communicatie	☐ Nvt ☒ Ja, akkoord door: 5.1.2.e ☐ Bericht website (concept bijvoegen) ☐ Persbericht (concept bijvoegen) ☐ Media-advies (concept bijvoegen) ☐ Geen betrokkenheid media